

hip - www v súvislosti s heslom *hipster*: termín hip pochádza z afrického kmeňa Wolof (hipi) a prekladá sa ako „byť videný“

1. *bedro* (vo význame slabiny, nie chrbát) so sexuálnou symbolikou; pozri *erotika, sex; koreň Jesse*
2. človek zdravého úsudku, ktorý sa nedal zmiast' *ideami*
3. v 40. rokoch 20. st. fanúšik jazzu, neskoršie takto označovaný *beatnik*

-slovo hip upadlo do zabudnutia v 60. rokoch s príchodom *hippies*

hippies - „*deti kvetov*“; *bohéma* z 60. rokov 20. st.; americké hnutie mládeže hlásajúce *lásku* a neodporovanie *zlu*; neorganizované hnutie, ktoré vychádzalo z generácie *beatnikov*; šíriť sa začalo v polovici 60. rokov zo západného pobrežia USA, zo San Francisca; ciele hnutia boli nejednotné, za základnú možno ale považovať vzburu proti spoločnosti, mier, lásku, priateľstvo, slobodu; k naplneniu týchto cieľov sa združovali do skupín či komún, ktoré potom často prevádzkovali *voľnú lásku* (free love); často sa užívali drogy - zvlášť *psychedelické* (LSD); častým cieľom bol niekedy ale len opak správania väčšinovej spoločnosti a vyjadrenie protestu; hippies propagovali spontánny správanie, lásku a presadzovali názor, že si človek má užiť života a nebudovať kariéru, nenaháňať sa za peniazmi; príslušníci hippies nosili často dlhé vlasy, voľné oblečenie a koráliky a celkovo presadzovali „primitívny“ vzhľad ako prejav negatívnej reakcie proti väčšinovej metrosexualitě u mužov v 30., 40. a 50. rokoch 20. st.; ďalším pomerne výrazným prejavom spojeným s týmto hnutím bol sklon k mysticismu, rôznym druhom východných náboženstiev a filozofie, objavovanie na Západe doposiaľ neznámych kultúr a zvykov a ich prepájanie so súdobou kultúrou a spôsobom uvažovania; hippie móda mala zásadný vplyv na populárnu hudbu, televíziu, film, literatúru a výtvarné umenie; výtvarné umenie ovplyvnili najmä vlnou kvetinového *dekóru* (pozri *móda 70. rokov: antimóda*); po 60. rokoch bolo veľa aspektov asimilovaných do väčšinovej spoločnosti; dedičstvo hippies možno pozorovať v súdobej kultúre v rôznych formách, od zdravej výživy, cez hudobné festivaly po kybernetickú revolúciu; pozri *beat generacion; beatnik, provos, psychedelické umenie*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Hippies>

Znak hippies

hippie art - pozri *psychedelické umenie*

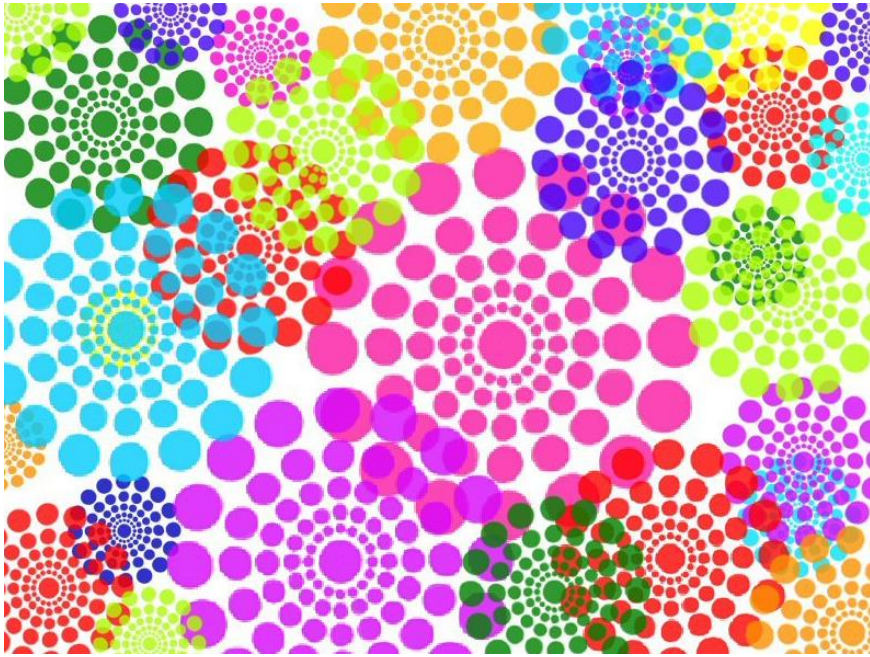
<https://www.google.sk/search?q=hippie&espy=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj-d6O2rzOAhUFWRoKHQ9PAmMQsAQIGQ&dpr=1#tbn=isch&q=hippie+art>

<https://www.google.sk/search?q=hippie&espy=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj-d6O2rzOAhUFWRoKHQ9PAmMQsAQIGQ&dpr=1#tbn=isch&q=hippie+znak&imgref=fSeIFH-Hrfv37JM%3A>

<http://www.shutterstock.com/pic-335327426/stock-vector-s-hippie-psychedelic-art-seamless-pattern-vector-illustration.html>

Jin a jang (hippie fraktálne umenie)

Terče (hippie psychedelické umenie)

Láska (vektorová grafika s použitím hippie dekóru)

hippodróm - 1.*rímske* závodisko pre preteky koní a ľahkých pretekárskych vozov; pozri *cirkus/cirk*, *aréna*, *amfiteáter*

2.budova jazdiarne a stajne

Hippodamia - gréc. Ἰπποδάμεια/ Hippodámeia; ἵππος/hippos – hroch, δαμάζειν/damazein - skrotiť; tiež známy ako Deidamia (Δηιδάμεια), Laodamia

v gréckej mytológii:

1.manželka *Pelopsa*, matka *Pitea*; synov *Thyesta* a *Atrea* prehovorila na vraždu *Chrýsippa*

2.manželka *Peiritoa*, kráľa *Lapithov*, ktorú chcel uniesť vodca kentaurov *Eurytión*; pozri *kentauromachia*; *Abas* 2

www: Hippodamia, dcéra Oenomaus, kráľ Pisa, si priala vziať Pelopsa, syn Tantala za muža; tak presvedčila Myrtilusa, syn Herma, aby pomohol Pelopsovi vyhrať závod na voze proti jej otcovi; Myrtilus bol v službách Oenomausa a ten dal uvoľniť záprah vozidla; po tomto nespravodlivom víťazstve si Hippodamia vzala víťaza a Pelopsovi porodila dvoch synov, Thyesta a Atrea, ktorých deti začali Trójsku vojnu

Zamarovský v súvislosti s heslom *Theseus*: keď sa Peiritoos ženil s dcérou kráľa *Buta*, Hippodameiou, okrem gréckych hrdinov ako bol *Herakles* a *Theseus* pozval aj *Kentaurov*; keď sa Kentauri opili, ich vodca *Eurytion* s vrhol na *Hippodmeiu* a to isté urobili aj ostatní Kentauri s lapitskými ženami; Gréci sa postavili na obranu žien, hoci nemali zbrane v hodovnej sieni;

hádzali teda do nich ťažké poháre a stoličky a bili sa holými rukami; napokon Kentauri podľahli a väčšina z nich zahynula

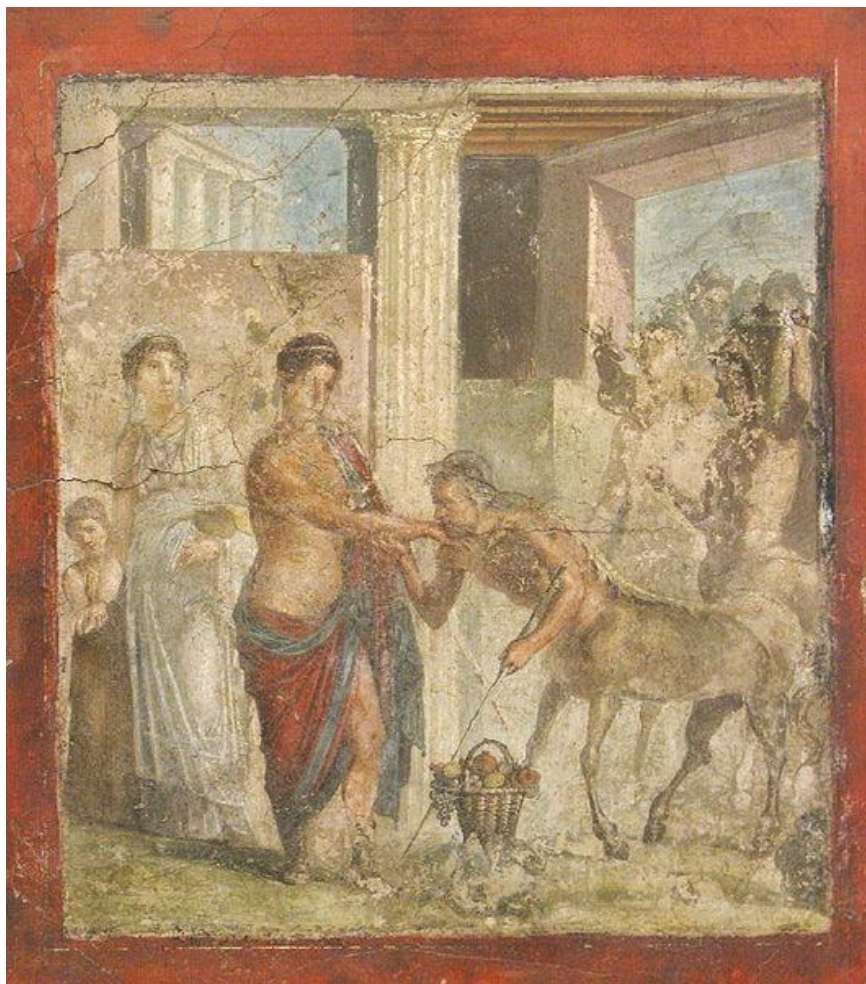
[http://it.wikipedia.org/wiki/Ippodamia_\(Enomao\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Ippodamia_(Enomao))

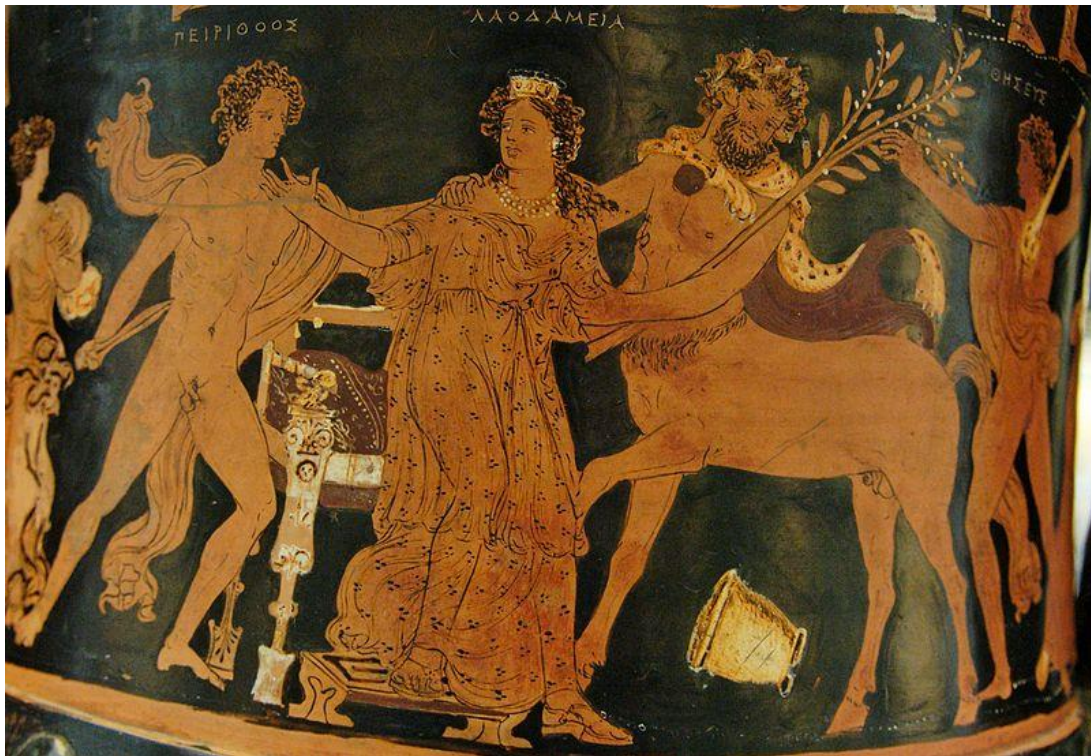
Pelops a Hippodamia (attická červeno figúrová Neck amfora, 5.st.pr.Kr.)

Hippodamie na chariote s Pelopsom (červeno figurová Neck amfora, , 5.st.pr.Kr.)

Euryion sa ľstivo dvorí Hippedamii (pompejská nástenná maľba)

Peiritoos a Hippodameia (tu označená ako Laodameia), kentaur a Theseus (apulský kratér, 350-340 pr.Kr.)

B. Smuglewicz: Únos Hippodamie

A. Caron (1599): Pelops a Hippodamie (1615-1617)

Hippodamov systém - systém plánovania miest nazvaný podľa Hippodama z Milétu (gréč. Ἱππόδαμος ὁ Μιλήσιος; * 510 pr.Kr.); antický systém *pásových miest* z 8.-7.st.pred Kr., doby ranej gréckej kolonizácie; postupne rozvíjaný a doplňovaný: rovnako veľké, štvorcové parcely (až 18 parciel) s čiastočne variabilnými typovými domami (pozri *peristylový dom*), ktoré boli zostavované do dvojradových blokov „*insulae*“ (Himera /476 pr.Kr.; Kassope /360 pr.Kr.; Olyth /432 pr.Kr.); princípy systému ďalej využívané (napr. 18.st. prestavba Lisabonu po zemetrasení); pozri *urbanizmus; grécka antická kultúra*

schéma mesta na konci 4.st.pr.Kr. podľa Hippodamovho systému

hippokampos - v gréc. *hypokampos* – „morský koník“; morský *kôň*; jedno z *bájných zvierat/monštíer*, ktoré tvorili jazdecké zvieratá *bohov morských*, napr. *neréid*; bol aj súčasťou *Poseidónovho záprahu*; podobný *Tritónovi*, od ktorého sa líši konským telom a hlavou; častý figurálny motív od gréckeho *archaického obdobia* do *baroka* a *klasicizmu*; súčasť *barokových fontán*; porovnaj *Pegas*; pozri *delfín*, *bohovia vodní*, *jazdecké zvieratá*; *Glaukos*; *grécka mytológia*; *atribúty*, *symboly*, *alegórie* a *prirovnania*; *monštrum*; *taurokampus*, *leokampus*, *aigiakampus*, *pardalokampus*; *Kelpie*

Hippokampos (čierno figurová keramika)

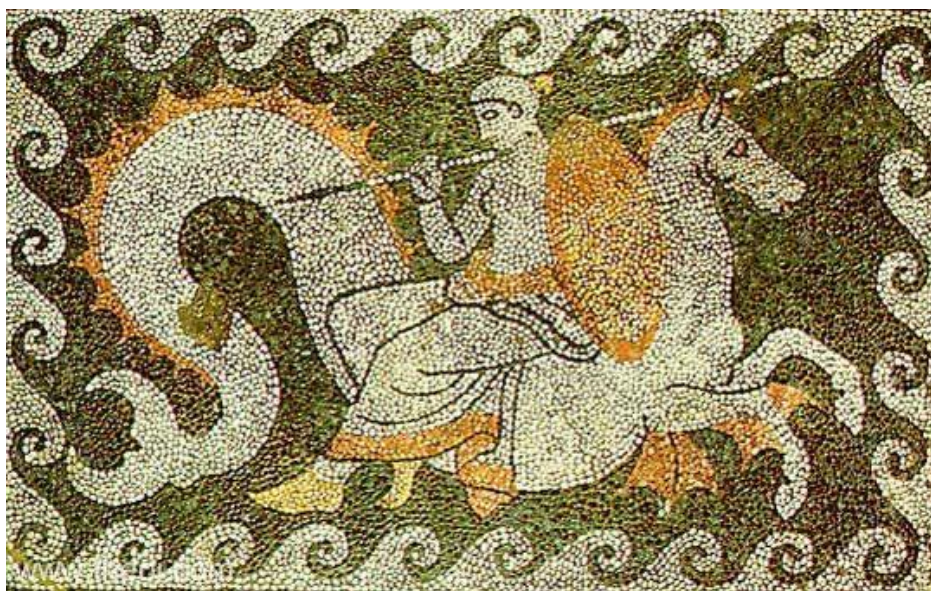
Tethys na hippokampovi v spoločnosti nereíd a delfínov (červeno figurová keramika)

Neptún velificans (mozaika, 3.st.)

Poseidon a hippokamkovia (mozaika)

Hippokampos a nereída (helénska mozaika, 1.st.pr.Kr.)

G. Bonasone: Neptún upokojuje búrku rozpútanú Aeolom proti flotile Aeneasa (rytina, 1531-1576)

J. Sadeler I : Neptún (16.st.)

G. A. Maglioli: Neptún idúci na morskom koni (rytina, 1580-1610)

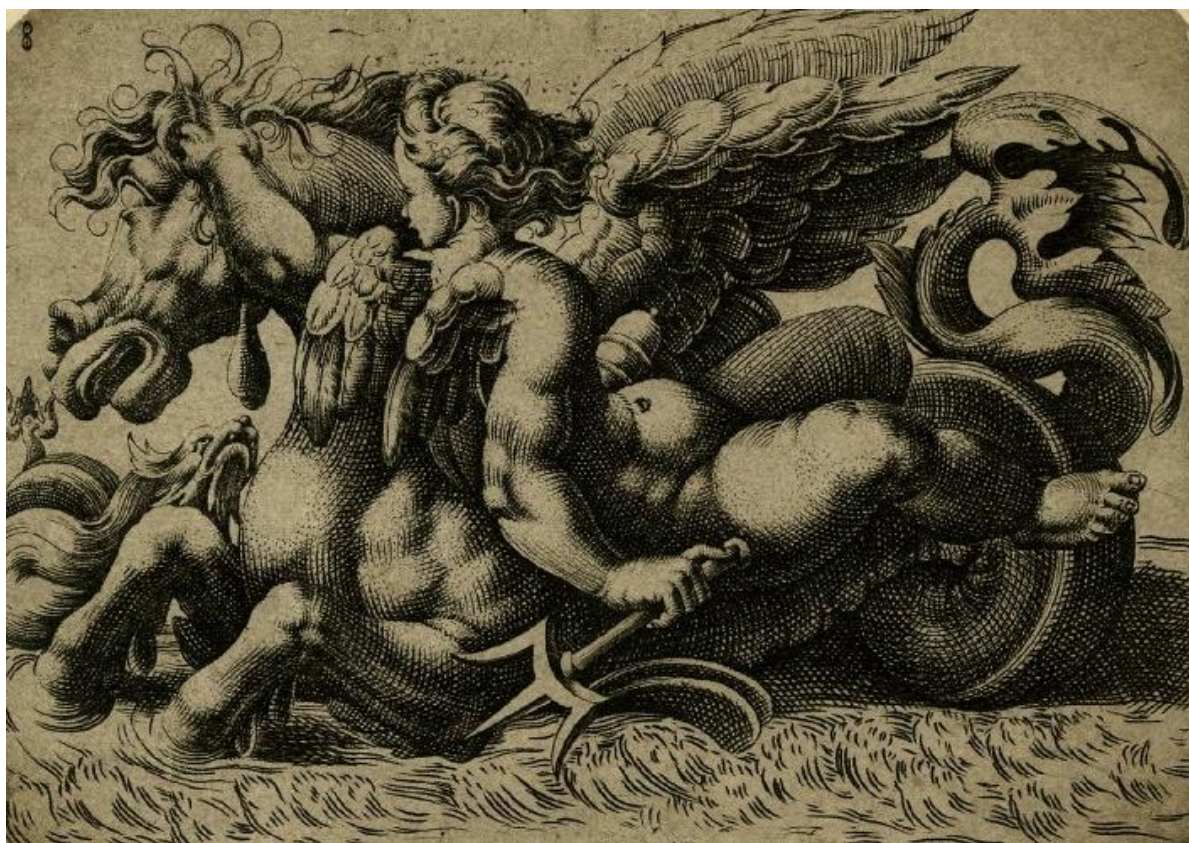
G. A. Maglioli: Morská obluda (17.st.)

G. A. Maglioli: Nahé dieťa držiace misku ovocia a morského koňa (rytina, 1580-1610)

G. A. Maglioli: Putty držiaci trojzubec a idúci na morskem koni (rytina, 1580-1610)

G. A. Maglioli: Okrídlená nahá žena držiaca morského koňa (rytina, 1580-1610)

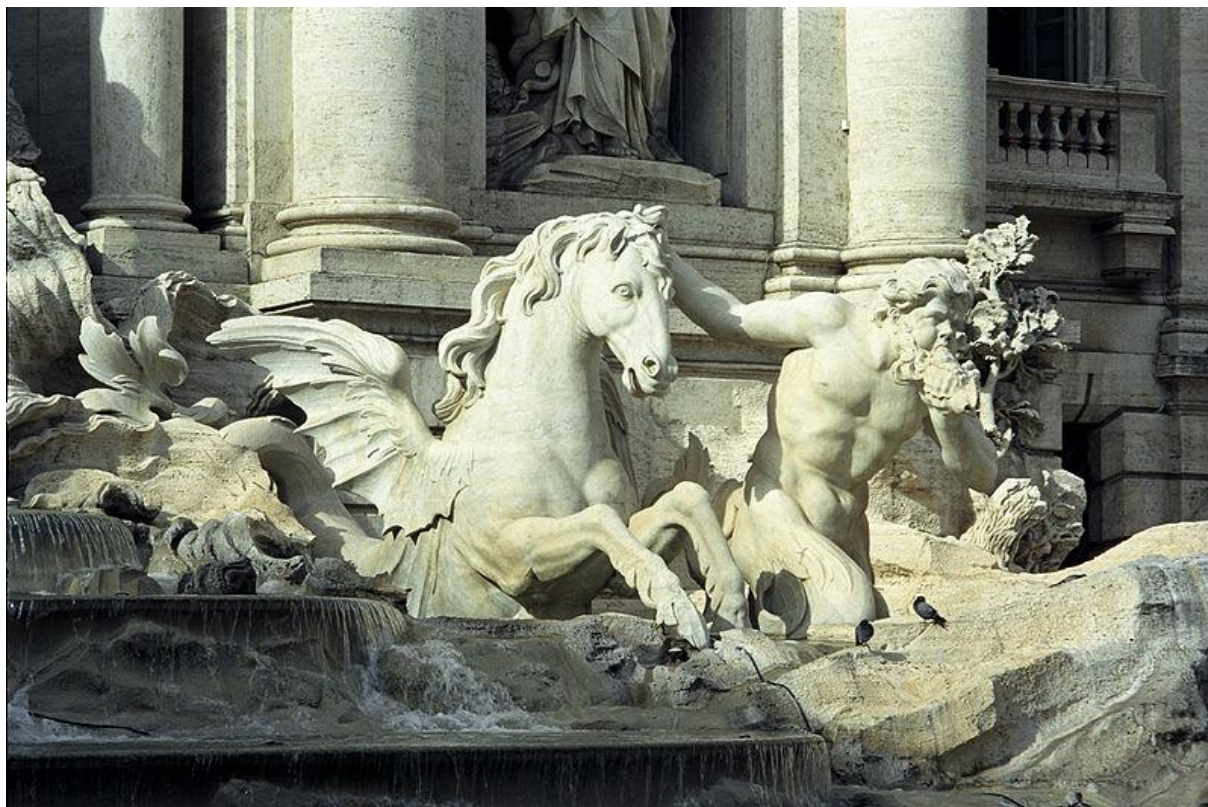
G. A. Maglioli: Morský muž a žena na koni na oceáne (rytina, 1580-1610)

L. Giordano: Triumf Neptúna (freska v Galérii des Palazzo Medici-Riccardi, Florencia, 1684-1686)

P. de Jode II: Venus orta mari (rytina, venus anadyomene, 1654)

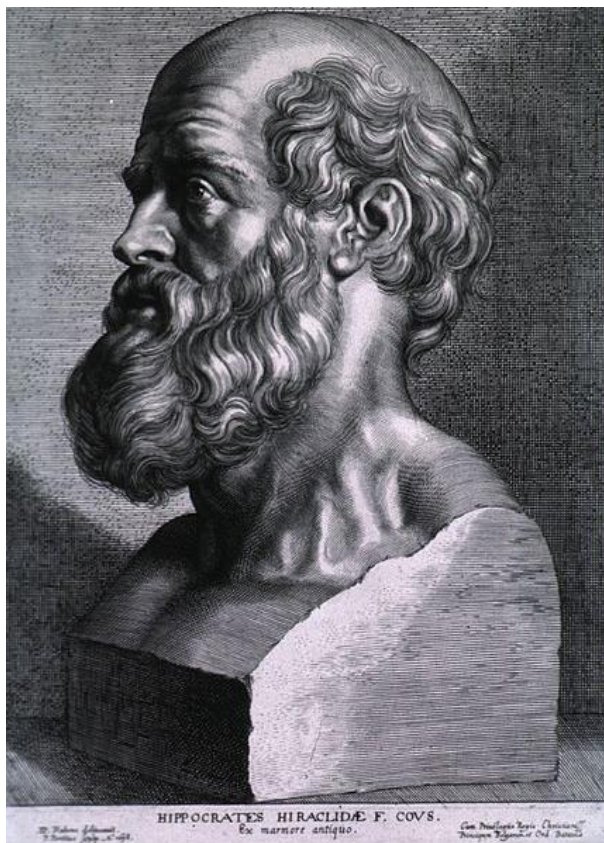

N. Salvi: Tritón a Hippokampus (Fontána di Trevi, Rím, 1732-1762)

Hippokrates - (†370pr.Kr.); *lekár* antického Grécka, pokladaný za otca medicíny, zakladateľa medicíny ako vedeckého oboru; prisudzuje sa mu autorstvo lekárskej prísahy; pozri *Asklépios*, *asklepion*; *bohovia zdravia*; *choroba*; *blázon*

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Hippokrates (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

P. P. Rubens: Hippokrates (rytina, 1638)

P. Lastman: Hippokrates a Demokritos (1622)

Hippokratova prisaha - staroveká prisaha, o ktorej sa predpokladá, že jej autorom bol grécky staroveký lekár *Hippokratos*; pozri *Svätí nezištní, lekári*

-podľa prekladu Ludwiga Edelsteina: „Prisahám *Apolónovi*, bohu lekárstva, pri *Asklépiovi*, *Hygiei* a *Panacei* aj pri všetkých bohoch a bohyniach a dovolávam sa ich svedectva, že túto prisahu a tieto záväzky budem podľa svojich síl a svedomia poriadne dodržiavať: Svojho učiteľa v tomto umení si budem rovnako ctiť ako vlastných rodičov a budem s ním spolupracovať a vďačne mu ponúknem všetko potrebné, ak si to vyžiada nutnosť. Jeho potomkov budem pokladať za vlastných bratov, a keď sa budú chcieť vyučiť tomuto umeniu, vzdelám ich bez nárokov na odmenu aj akékoľvek záväzky. Svojim synom aj deťom svojho učiteľa, aj žiakom, ktorí sa slávnostne zaviazali lekárskou prisahou, umožním, aby sa zúčastňovali na výučbe a prednáškach aj na celej vede. Inému však nikomu. Podľa svojich schopností a úsudku budem u chorých aplikovať úpravy v spôsobe stravovania na ich úžitok; budem ich ochraňovať pred každou ujmom a bezprávím. Ani prosbami sa nedám prinútiť na podanie smrtiaceho lieku, ani sám nikdy na to nedám podnet. Nijakej žene nepodám prostriedok na vyhnutie *plodu*. Svoj život a svoje umenie vždy budem chrániť v čistote a svätosti. Sám neuskutočním rez, ani u chorého, ktorého trápia kamene, ale odovzdám ho do rúk mužov skúsených v tomto odbore. Nech vkročím do akéhokoľvek domu, vojdem tam len s úsilím pomôcť chorým a budem sa vyhýbať každému

podozreniu z bezprávia alebo hocijakého ublíženia. Zrieknem sa túžby po zmyslových pôžitkoch či so ženami či s mužmi, či so slobodnými či s otrokmi. Keď pri svojej lekárskej praxi, alebo aj mimo nej zbadám alebo vypočujem niečo o súkromnom živote ľudí, čo by malo zostať tajomstvom, všetko zamlčím a ako tajomstvo uchovám. Ak budem túto prisahu dodržiavať, nech sa mi dožičí žiť navždy šťastne, nech sa dožijem úcty všetkých ľudí a nech sa radujem z plodov svojho umenia. Ak ju však poruším a poškvrním, nech sa mi stane pravý opak.“

Hippokrenes - gréc ἵππου κρήνη/Hippos krenes; v *gréckej mytológii* názov studne na hore *Helikón*; bola posvätná a bola vytvorená kopytami okridleného koňa *Pegasa*; meno Hippokrenes sa doslovne prekladá ako „kôň“, „fontána“; jej voda mala priniesť poetické inšpirácie pri popíjaní

<http://en.wikipedia.org/wiki/Hippocrene>

A. Falconetti podľa G. Romano : Apollo, Pegasus a prameň Hippocrene (pol. 16.st.)

C. Lorrain: Apollo a Múzy na hore Helikoon. Parnas (1680)

J. de Momper ml.: Helicon. Minerva navštevuje Múzy (16.-17.st.)

B. Ammannani: Parnassus (1563)

Hippolyta - gréc. Ἰππολύτη/Hippolitḗ

1. dcéra boha vojny *Átreia*, kráľovná *Amazoniek*
2. manželka iolského kráľa *Akasta*, ktorá sa pokúsila zviest' *Pelea* a keď sa jej to nepodarilo, obvinila ho z toho istého činu pred manželom, aby ho potrestal; *Peleus* jeho pomste unikol a neskôršie kráľa aj Hippolytu zabil; obdoba príbehu *Antheie* a *Belerofonta* ale aj *Jozefa* a *Pótifarovej* manželky a d'.

www: Hippolyta (1) bola dcérou boha vojny Area a nymfy Ortrery, kráľovnou Amazoniek a sestrou Antiope a Melanippe; ako symbol svojej dôstojnosti nosila opasok, ktorý je daroval Atres na dôkaz svojho otcovstva; po tomto páse zatúžila dcéra mykénskeho kráľa Eurystea, mladá Admeta; preto Eurystes prikázal Heracklovi, ktorý mu z rozhodnutia bohov musel slúžiť, aby opasok priniesol do Mykén; keď sa Hippolyta dozvedela, že sa Heracles vypravil pre jej opasok, chcela mu ho na znak úcty k jeho hrdinstvám dať; Héra však rozšírila medzi Amazonkami nepravdivú právu, že Heracles chce Hippolytu zajať a odviesť do otroctva; Amazonky jej uverili, zaútočili na Heraclových druhov, ale boli v boji porazené; Hippolyta potom vykúpila svojím opaskom slobodu zajatej Mellanipe a Heracles ho priniesol do Mykén

Theseus bojuje s Hippolytou (antická keramika)

Hippolyta vykupuje svojím pásom zajatú Mellanipe (antická keramika)

N. Knüpfer: Herkules získal opasok Hippolyty (1.pol. 17.st.)

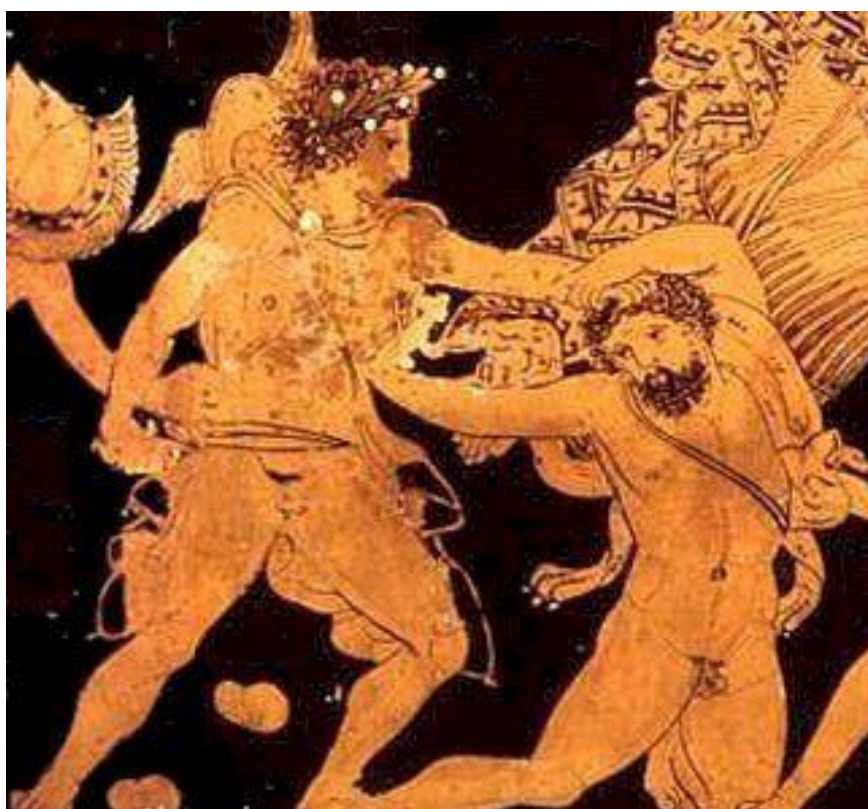
Hippolytos - v gréckej mytológii:

1.syn *Thesea* a kráľovnej *Amazoniek Antiopé*; vášnivý poľovník a ctiteľ bohyne lovu *Artemis*; vyhýbal sa však láske žien, preto urazená bohyňa lásky *Afrodita* spôsobila, že sa doňho zaľúbila Hippolytova nevlastná matka *Faidra*; keď ju odmietol, privolal na seba jej pomstu; Faidra ho obvinila z krvismilstva a Theseus s pomocou svojho otca, boha *Poseidona*, zbavil Hippolyta života; *Poseidon* zoslal na Hippolyta strašnú obludu (pozri *Keto*), ktorá mu splašila kone a tie ho uvláčili na smrť; Faidra nasledovne spáchala *samovraždu*
2.jeden z Gigantov; pozri *Gigantomachia*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Ippolito_\(mitologia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Ippolito_(mitologia))

Hippolytos riadi svoj voz, na ktorý útočí obluda (antická keramika)

Hermes bojuje s Gigantom Hippolytom (antická amfora, detail)

J.-B. Lemoyne: Smrť Hippolyta (1715)

S. Leclerc: Pobrežná krajina s Asklépiom kriesiacim k životu Hyppolita, ležiaceho v náručí Diany (lept, 1703)

L. Alma-Tadema: Smrť Hippolyta (1860)

Hippolytos Rímsky/Hypolitus - (†235); prvý vzdoropápež (pozri schizma); bol žiakom *Irenea Lyonského* a najdôležitejší *cirkevný otec* na Západe; veľa autorov mu pripisuje neúplný zoznam *kanonických* kníh, ktorý sa zachoval v latinskom rukopise v Miláne a je známy ako *Muratiho kánon* (podľa prvého vydavateľa Muratiho); za vlády Maximina Thraxe došlo k novému prenasledovaniu kresťanov a Hypolit bol spolu s právoplatným rímskym biskupom Pontianom poslaný do baní na Sicílii, kde obaja zahynuli; jeho nevlastnou matkou bola mučenica *Concordia*; pozri *apoštolské vyznanie viery, trest smrti, kresťanskí svätci*

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&page=1&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data

http://commons.wikimedia.org/wiki/Dieric_Bouts

http://de.wikipedia.org/wiki/Dierick_Bouts

https://cs.wikipedia.org/wiki/Hippolyt_%C5%98%C3%ADmsk%C3%BD

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Hypolitus (Norimberská kronika, 1440-1514)

R. de Montbaston: Martýrium sv. Hippolita (14.st.)

Hippomedón - gréc. Ἱππομέδων; tiež Ἱππομέδοντας/Hippomédontas

-v gréckej mytológii jeden zo *siedmich proti Thébam*; syn argejského kráľa Talaa alebo jeho syna Aristomacha; mal hlas ako obludný *Týfón*, ktorého obraz so stovkou dračích hláv mal na štíte; bohovia však s nespravodlivou vojnou proti Tébam nesúhlasili a tak sa on ani jeho druhovia

domov nevrátili; v boji ho zabil syn hrdinu Oinopa Hyperbios; základy jeho hradu sa ukazovali ešte za Pausania v 2.storočí

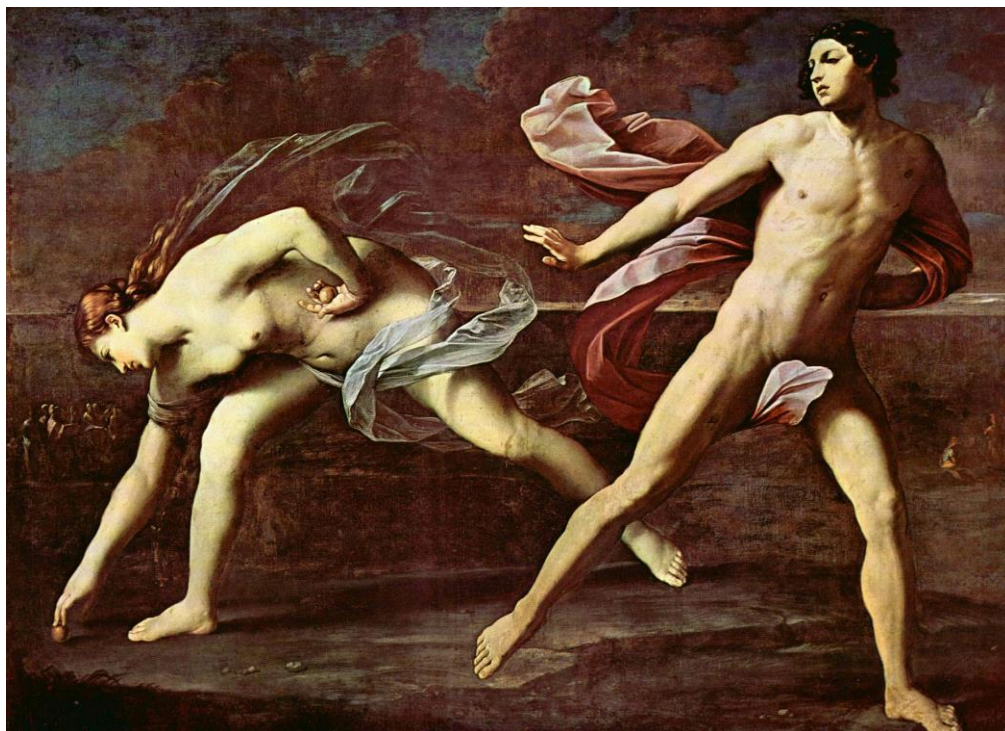
www: Hippomedón žil v Argu a uvádza sa, že jeho švagrom bol argejský kráľ Adrástos; na informácie o ňom sú vyprávači skúpi, vie s však, že mal syna Polydóra, ktorý sa zúčastnil druhej vojny Epigónov

Hippomenes - gréc. Ἴππομένης; známy ako Μελανίων/Melanion alebo Μειλανίων/Meilanion

-v *gréckej mytológii* syn kráľa Megarea, vynikajúci bežec a lovec; zaľúbil sa do lovkyně *Atalanté*, ktorá bola výbornou bežkyňou a nechcela sa vydať za nikoho, kto by ju pri pretekoch v behu neporazil; Hippomeneovi pomohla k víťazstvu *Afrodita*, ktorá mu dala tri *zlaté jablčka* a radu, aby vždy jedno odhodil, keď ho bude Atalanté doháňať; Atalanté sa zbieraním jablčok zdržala, prehrala a súhlasila, že sa zaňho vydá, nakoľko sa jej Hippomenes tiež páčil; keď sa však pred svadbou uchýlili do starého lesného chrámu, urazení bohovia (*Zeus* alebo *Artemis*) ich za trest zneuctenia posvätných priestorov premenili na zvieratá

J. H. Schönfeld: Hippomenes a Atalanta (17.st.)

G. Reni: Hippomenes a Atalanta (1618-1619)

N. Halle: Hippoménés a Atalanta (1762-1765)

N. Colombel: Atalanta a Hippomenes (1680)

J. P. Gowy: Hippomenes a Atalanta (1635-1637)

Hipponous - gréc. Ἰππόνοος/Hipponoós

v gréckej mytológii

1. manžel *Laodiky* a otec *Kampane* a *Periboea*
2. jeden z päťdesiatich synov *Priama*, posledný Trojan, ktorého *Achilles* zabil pred svojou smrťou
3. achájsky bojovník zabitý *Hectorom*
4. syn *Triballusa* a otec *Polyfony*
5. spolu s *Adrastusom* dvaja inak neznámi synovia *Heracles*, ktorí sa údajne vrhli do ohňa v poslušnosti k veštcovi *Apollovi*
6. iný názov pre *Bellerofona*
7. syn *Glauka* a *Eurymede* alebo *Poseidona* a *Eurynome*, vnuk *Sizyfa*; korintský hrdina

Hippúkréné - gréc. — „konský prameň“; prameň na pahorku *Múz*, ktorý vytryskol pod kopytami *Pegasa*; pozri *grécka antická kultúra*

J. de Momper: Helicon. Minerva navštevuje Múzy (16.-17.st.)

hipster - odvodené z výrazu *hip* – človek s nadhľadom, nezávislý n ideáloch; slovo *hip* má jazzový pôvod

www: 1. stav uvedomenia, nadhľadu a psychického odstupu; hipster je konkretizovaná subkultúra 40.rokov 20.st. alebo súčasnú subkultúru 21.st.

2.človek silne prepojený na subkultúru hip alebo ten, čo sám seba považuje za hip, t.j. toho vyznáva myšlienku slobody jedine mimo oblasť života „normálnej spoločnosti“;

-termín *hip*, resp. *hipster* populárny v 40.rokoch 20.st. výraz populárny medzi médiami, ktoré tak označovali fanúšikov jazzu; hipsteri spočiatku označovaní ako *hepcats*; výraz *hep* a *cat* predchádzali slovám *hip* a *cat* a boli používané na označenie osoby; *hepcat/hipkæt* je teda nadčasový človek zdravého úsudku; známy pianista Harry Gibson na *Swing street* v *New Yorku* v tomto zmysle označoval svoje obcenstvo, čo prevzali aj ostatní hudobníci a dali Gibsonovi prezývku *hipster*; prvý raz bolo loovo *hipster* zaznamenané v krátkom slovníku z r. 1944 v súvislosti Gibsonovho prvého albumu „*Boogie Woogie In Blue*“, kde je výraz definovaný ako „Ten, čo má rád horúci (angl. hot) jazz“; hipsteri mohli byť belí aj čierni; americký spisovateľ Norman Mailer hovorí o vzniku nového človeka *histera*, ktorý je spojením *belocha* a *černocha* a je človekom americkej ulice; napísal o tom esej „*Biely černoch: povrchná úvaha o hipsterovi*“; výraz *hipster* často používaný aj pre fanúšikov hudby a kapiel tzv. *Bohémskej skupiny (jazzu)*; nositeľmi subkultúry *hipster* boli hlavne intelektuálne vrstvy, nie spoločenská špička ale nižšia stredná trieda; hipsteri boli zásadne orientovaní proti konformnosti, protestovali proti tienistým stránkam spoločnosti a vyznávali úplnú *sexuálnu* slobodu; boli prívržencami nočného života, nestálosti s prvkami príživníctva; v mladistvom veku niekedy končili v izolácii; mnohí pisteri boli užívateľmi *drog*, najmä *marihuany*, amfetamínov a niektorí šnupali aj heroín; hipsteri používali veľa slov s *ironickým* podtónom a iným významom ako v skutočnosti, napr. *kick* (kopanec), *dig* (kopat'), *square* (v zmysle slušník), pričom *hipster* sa nikdy nechcel dostať do sveta *squares*; namiesto reálnych mien často používali mená *Jim* a *Jackson*; *hippie* zas predstavoval *beatnický* výraz znamenajúci „nie dosť *hip* byť *hip*“ alebo „nie dosť *hip* byť skutočným *beatnikom*“; subkultúra *hipster* bola ohraničená iba územím *USA*; typickým prostredím *hipsterov* bola *Greewich Village* v *New Yorku* a nočné kluby *San Francisca*; *móda* *hipsterov* bola nenápadná, niekedy doplnená výstrednými doplnkami alebo nekonformnými detailmi; typický newyorský

hipster bol zvyčajne oblečený v čiernom, na hlave mal baretku, slnečné okuliare aj keď bolo zamračené a fajčil mentolové cigarety; k známym hipsterom patrili Steve Allen, Sammy Davis Junior, Ella Fitzgerald, Franc Sinatra, *Andy Warhol*, Norman Mailer a ďalší; moderní hipsteri sú tí, čo obľubujú retro módu (pozri štýl *retro*), nezávislú hudbu a film a formy výrazových prostriedkov, ktoré nesúvisia s hlavným prúdom módných trendov obecných; od r. 2000 sa termín hipster používa i na ironické pomenovanie hlavných prúdov mládeže, charakteristickej drahým oblečením vyzerajúcim lacno, míňaním veľa peňazí, hlavne od rodičov, rôznorodými elektronickými prístrojmi ako sú mobilné telefóny, MP3 prehrávače; moderných súčasných hipsterov možno nájsť zväčša v secondhandoch, kinách hrajúcich čierno-biele filmy s protivojnovou a antikonzervatívnou tematikou; v USA sa subkultúra hipsterov objavuje v okolí San Francisca, Chicaga, Brooklynu, Atlanty, Georgie, Massachusetts a Seattle; Robert Lanham v príručke „Hipster Handbook“ označil hipsteru za osobu, ktorá má spoločenský vkus, spoločenský postoj a názor považovaný za cool (angl. skvelý, úžasný); hipster sa pohybuje na verejnosti nie ako jej súčasť a vyhýba sa všetkému, čo súvisí s hlavnými prúdmi; ako každá subkultúra hipsteri majú svoj vlastný komunikačný jazyk:

byť hore – „hipster“
 pivo – „bronson“
 chlape – „cronkite“
 kto je hip a ide s poslednými trendmi – „deck“ (paluba)
 kto je zlý a neželaný – „fin“ (opak deck)
 škaredý chlap, ktorý si myslí, že dobre vyzerá – „frado“
 hippie – „Jerry“
 peniaze – „kale“
 nekultúrne, nie hip – „midtown“
 mobilný telefón – „piece“ (kus)
 dievča – „tassel“ (strapec)

-podľa spisovateľky Márie Modrovich (*1977) je hip nový ekvivalent pre cool; možno hipsterom na štýle zo začiatku nezáležalo, ale potom to prešlo do opačného extrému; ide o ľúbivú štylizáciu, na ktorej nie je nič zlé; ani ľudia v New Yorku sa vraj k hipsterom hromadne nehlásili a išlo skôr o ironické pomenovanie, ktorým ich označovali iní, možno konzervatívnejší ľudia bez umeleckých ambícií; podľa nich boli hipsteri „umelecký hmyz, ktorý viac bzučal o sebe ako tvoril“; tak ako v každej skupine sú medzi nimi kvalitní a šikovní jedinci, ale aj pozéri

Hiquit - Heket

hiragana - japonská abeceda slabičná

www: hiragana (v písme hiragana ひらがな, v písme kandži 平仮名; staršie názvy: onnade, onnamodži) je jedno z dvoch (druhým je katakana) japonských slabičných písiem (v slabičnom písme jeden znak predstavuje celú slabiku a nie iba hlásku); pozostáva z 46 symbolov (45 slabičných symbolov a písmeno n); pripojením dvoch čiarok alebo krúžkov nad určité symboly alebo ich skladaním vznikajú ešte ďalšie zvuky; hiragana bola kodifikovaná roku 1946, keď došlo k zjednoteniu; priradenie jednotlivých symbolov ku zvukom a dva symboly (wi, we) boli označené za zastarané; táto slabičná abeceda vznikla v 9. storočí za prispenia budhistického kňaza Kookaie (774-835); jednotlivé symboly vznikli zjednodušením celých (hira znamená v japončine „celkový“) čínskych znakov kandži (na rozdiel od katakany, ktorá vznikla zjednodušením iba časti čínskych znakov), u ktorých už predtým došlo k desemantizácii a fonetizácii (stratili význam a stali sa iba zvukmi, aby mohli vyjadrovať japonské koncovky); znaky hiragany sú zložitejšie a na písanie ťažšie ako znaky katakany; nie dlho po svojom vzniku bolo toto písmo nazývané takisto onnade (ženská ruka) - písali ním totiž prevažne ženy (muži používali katakanu a kandži), ktorým nebolo umožnené učiť sa znakom kanji, ktoré boli považované za príliš zložité; vďaka zavedeniu hiragany tak vzniklo množstvo literárnych diel z rúk žien z obdobia *Heian*

www: okrem z Číny prevzatých znakov kandži využíva súčasná písaná japončina ešte tzv. slabičné abecedy, ktorých základnou funkciou je umožniť a prispôsobiť zápis čínskymi znakmi gramatiku a slovosled japončiny; samotné znaky kandži sa ukázali pre prirodzený zápis japončiny ako nedostatočné; vznik slabičných abecied je teda výsledkom dlhého historického vývoja, na ktorého konci stojí jedinečný grafický systém, oficiálne však kodifikovaný až roku 1946; v súčasnosti existujú dva systémy slabičných abecied: hiragana (ひらがな, 平仮名) a katakana (カタカナ, 片仮名); obe abecedy sa svojím systémom a radením veľmi podobajú, líšia sa však spôsobom použitia; odlišný je i pôvod oboch abecied – hiragana vznikla zjednodušením celých znakov kandži, zatiaľ čo znaky katakany vychádzajú sčasti zložitejšieho znaku kandži; pokiaľ ide o funkčnosť, hiragana slúži predovšetkým k zápisu koncoviek slovies a adjektív, partikulí, niektorých prísloviek, zámen, spojiek apod; zjednodušene povedané, hiraganou sa zapisuje všetko, čo sa nedá zapísať znakmi kandži; touto abecedou však je možné zapísať i čítanie akéhokoľvek znaku kandži, a to v prípade, že ide o zložitý či nepríliš často používaný znak (potom sa toto čítanie zapíše malými hiraganovými znakmi nad príp. pod daný znak; tento spôsob zápisu čítania sa nazýva furigana), alebo i pokiaľ si písanie znaku kandži pisateľ nemôže vybaviť; Z toho vyplýva, že k zápisu japončiny by teoreticky postačovala len hiragana, ale to je otázka iného charakteru; je však skutočnosťou, že napr. knihy pre malé deti sú z pochopiteľných dôvodov písané väčšmi v hiragane na úkor kandži; oproti tomu katakana slúži primárne k zápisu slov prevzatých z cudzích jazykov, ktoré nie je možné zapísať znakmi kandži, či k fonetickému prepisu cudzojazyčných miestnych názvov, osobných mien apod.; katakanou sa tiež zapisujú niektoré citoslovce; okrem toho má katakana v niektorých prípadoch funkciu podobnú kurzíve, t.j. zdôraznenie v textu

n	w-	r-	y-	m-	h-	n-	t-	s-	k-	
ん N	わ WA	ら RA	や YA	ま MA	は HA	な NA	た TA	さ SA	か KA	あ A
	ゐ WI	り RI		み MI	ひ HI	に NI	ち CHI	し SHI	き KI	い I
		る RU	ゆ YU	む MU	ふ FU	ぬ NU	つ TSU	す SU	く KU	う U
	ゑ WE	れ RE		め ME	へ HE	ね NE	て TE	せ SE	け KE	え E
	を WO	ろ RO	よ YO	も MO	ほ HO	の NO	と TO	そ SO	こ KO	お O

hiragana (spôsob písania znakov)

无 えん	和 わ	良 ら	也 や	末 ま	波 は	奈 な	太 た	左 さ	加 か	安 あ
	爲 ゐる	利 り		美 み	比 ひ	仁 に	知 ち	之 し	機 き	以 い
		留 る	由 ゆ	武 む	不 ふ	奴 ぬ	川 つ	寸 す	久 く	宇 う
	恵 ゑ	礼 れ		女 め	部 へ	祢 ね	天 て	世 せ	計 け	衣 え
	遠 を	呂 ろ	与 よ	毛 も	保 ほ	乃 の	止 と	曾 そ	己 こ	於 お

História jednotlivých znakov hiragana

samohlásky					jóon		
あ a	い i	う u	え e	お o	(ja)	(ju)	(jo)
か ka	き ki	く ku	け ke	こ ko	きゃ kja	きゅ kju	きょ kjo
さ sa	し ši	す su	せ se	そ so	しゃ ša	しゅ šu	しょ šo
た ta	ち či	つ cu	て te	と to	ちゃ ča	ちゅ ču	ちょ čo
な na	に ni	ぬ nu	ね ne	の no	にゃ nja	にゅ nju	にょ njo
は ha	ひ hi	ふ fu	へ he	ほ ho	ひゃ hja	ひゅ hju	ひょ hjo
ま ma	み mi	む mu	め me	も mo	みゃ mja	みゅ mju	みょ mjo
や ja		ゆ ju		よ jo			
ら ra	り ri	る ru	れ re	ろ ro	りゃ rja	りゅ rju	りょ rjo
わ wa	ゐ wi		ゑ we	を o/wo			
				ん n			
が ga	ぎ gi	ぐ gu	げ ge	ご go	ぎゃ gja	ぎゅ gju	ぎょ gjo
ざ za	じ dži	ず zu	ぜ ze	ぞ zo	じゃ dža	じゅ džu	じょ džo
だ da	ぢ (dži)	づ (zu)	で de	ど do	ぢゃ (dža)	ぢゅ (džu)	ぢょ (džo)
ば ba	び bi	ぶ bu	べ be	ぼ bo	びゃ bja	びゅ bju	びょ bjo
ぱ pa	ぴ pi	ぷ pu	ぺ pe	ぽ po	ぴゃ pja	ぴゅ pju	ぴょ pjo

základná sada znakov hiragany

n	w-	r-	y-	m-	h-	n-	t-	s-	k-	
ン	ワ	ラ	ヤ	マ	ハ	ナ	タ	サ	カ	ア
N	WA	RA	YA	MA	HA	NA	TA	SA	KA	A
	ヰ	リ		ミ	ヒ	ニ	チ	シ	キ	イ
	WI	RI		MI	HI	NI	CHI	SHI	KI	I
		ル	ユ	ム	フ	ヌ	ツ	ス	ク	ウ
		RU	YU	MU	FU	NU	TSU	SU	KU	U
	ヱ	レ		メ	ヘ	ネ	テ	セ	ケ	エ
	WE	RE		ME	HE	NE	TE	SE	KE	E
	ヲ	ロ	ヨ	モ	ホ	ノ	ト	ソ	コ	オ
	WO	RO	YO	MO	HO	NO	TO	SO	KO	O

katakana (spôsob písania znakov)

n	w-	r-	y-	m-	h-	n-	t-	s-	k-	
ン	ワ	ラ	ヤ	マ	ハ	ナ	タ	サ	カ	ア
N	WA	RA	YA	MA	HA	NA	TA	SA	KA	A
	ゐ	り		み	ひ	に	ち	し	き	い
	WI	RI		MI	HI	NI	CHI	SHI	KI	I
		る	ゆ	む	ふ	ぬ	つ	す	く	う
		RU	YU	MU	FU	NU	TSU	SU	KU	U
	ゑ	れ		め	へ	ね	て	せ	け	え
	WE	RE		ME	HE	NE	TE	SE	KE	E
	を	ろ	よ	も	ほ	の	と	そ	こ	お
	WO	RO	YO	MO	HO	NO	TO	SO	KO	O

kandži (spôsob písania znakov)

Hiram - tiež Hiram abiff – „Majster Hiram“; v Hebrejskej biblii hlavný architekt chrámu kráľa Šalamúna, ktorý bol zabitý pri neúspešnom pokuse donútiť ho odhaliť tajné heslo murárskych majstrov; tento príbeh je opísaný v návode, ktoré nasledujú v priebehu *slobodomurárskych* rituálov; Hiram bol remeselník s veľkou zručnosťou, ktorý bol poslaný z Tyru; 2 Kniha kronická (2,13-14) poukazuje na oficiálnu žiadosť kráľa Šalamúna kráľovi Hiramovi I. do Tyru, v ktorej ho žiada o pomoc pri práci a materiál pre stavbu nového chrámu; pozri *Šalamúnov chrám, jeruzalemský chrám*

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BC_%D0%90%D0%B1%D0%B8%D1%84%D1%84

Architekt Hiram (vitráž kostola sv. Jána v Chester, 1900)

hira-niwa - japon. – „plochá záhrada“; jeden z dvoch základných typov *japonskej záhrady*; druhým je *tsukijama* (umelé pahorky)

hirsauská škola - smer *románskej* architektúry vychádzajúci z reformného prostredia 10.-12.st. (pozri *Cluny*), šírený najmä z kláštora v Hirsau (Bádensko-Württembersko); hlavné znaky: redukcia typov, zvýraznenie funkčnosti *dispozície*, eliminácia výzdoby; zvyčajne stĺpová *bazilika* s rovným stropom, bez *krypty*, *tribún* a *veží*, členená na západnú laickú časť (vstupná časť, *átrium*, *oltár* v strede hlavnej lode) a východnú časť (*chorus minor* pre nezpevákov), priestor kríženia (*chorus maior*) a odstupňovaný *chór*; pozri *clunyjská architektúra*

Dudák: vývojový smer románskej architektúry v južnom a strednom Nemecku; vychádzal z ideí *benediktínskej* reformy v kláštore *Cluny* (pozri *clunyjská architektúra*), ktorá sa v Nemecku rozvíjala v benediktínskom kláštore v Hirsau (Švábsko): kostol sv.Petra a Pavla (1082-91; zničený); hirsauská škola bola typologicky ovplyvnená stavbou kostola v Cluny (tzv. Cluny II.); na rozdiel od súdobej románskej architektúry hirsauská škola zjednodušila a vypúšťala ozdobné prvky, vypúšťala veže na priečelí, *kryptu*, *empory*, *westwerk*; základnou stavebnou formou je *bazilika* s plochým stropom, stupňovitým *chórom* a často so západnou vstupnou *halovou* predsieňou

Hirschely Jan Kašpar -

<https://www.flickr.com/photos/havala/3385969320/in/photostream/>

Hirschvogel Augustin - (†1553); nemecký renesančný umelec, rytec a grafik, zememerač, *kartograf* a matematik; v *Norimbergu* mal takmer monopol na výrobu *vitráží*; u otca sa vyučil umeniu hudby a rytiny; po smrti otca otvoril vlastnú dielňu na výrobu *majoliky* a maľovaného *benátskeho skla*; študoval kameňorytinu a špecializoval sa na rezbárske erby; v službách oficiálnych rakúskych

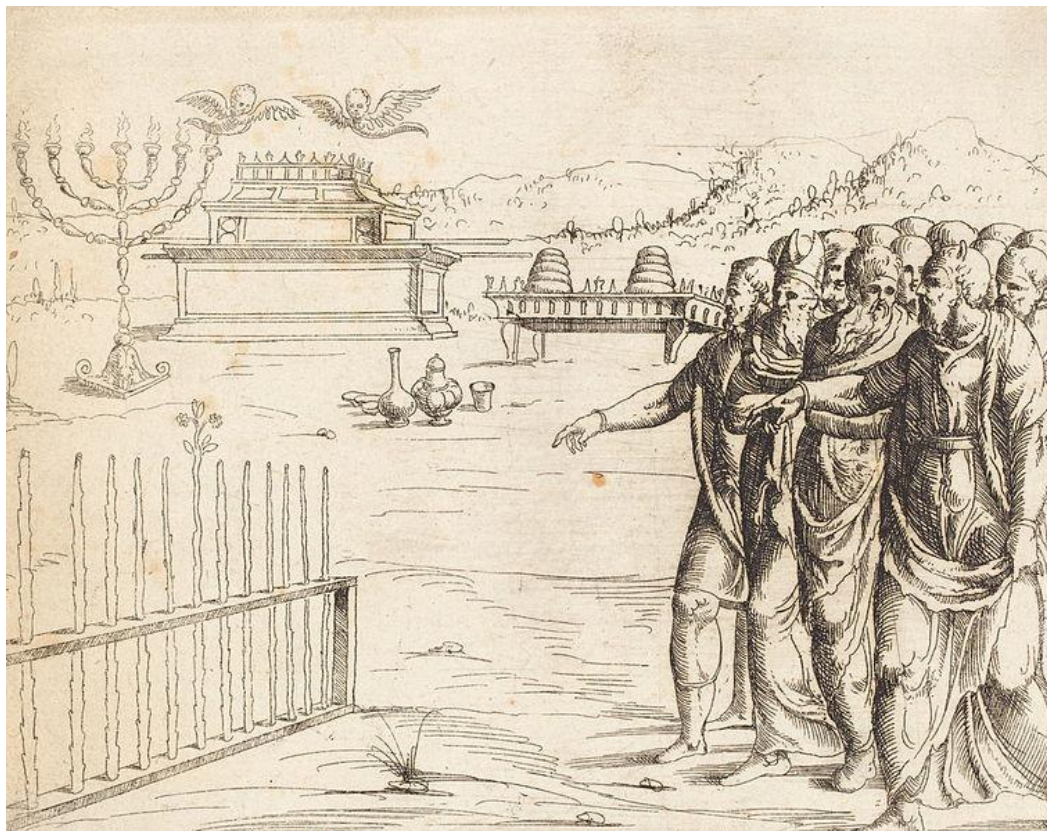
kruhov vyrábala mapy oblastí na turecko-chorvátskej hranici: Bosny, Slavónie a Maďarska, ktoré sa však stratili; r. 1542 vydal mapu Horného Rakúska, r. 1544 mapu Korutánska, 1546 mapy a rytiny Moskvy; jeho mapa Maďarska vyšla až po jeho smrti; napísal a ilustroval knihu o geometrii

http://commons.wikimedia.org/wiki/Augustin_Hirschvogel

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Augustin_Hirschvogel

<http://art.famsf.org/augustin-hirschvogel>

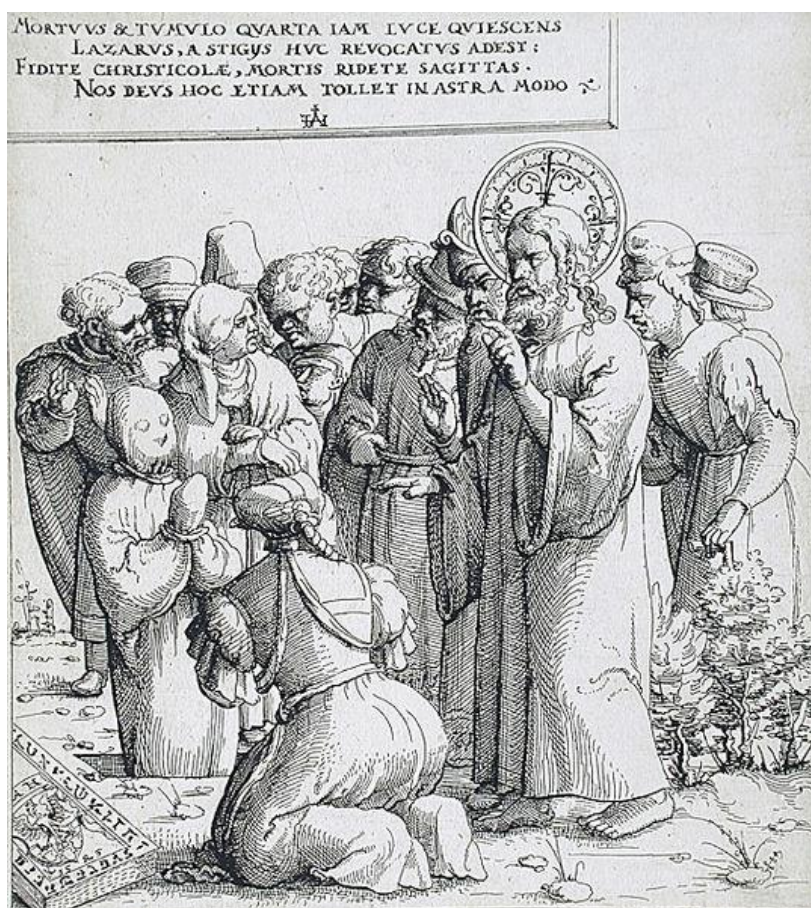
<http://art.famsf.org/augustin-hirschvogel/christ-healing-man-possessed-devil-1963302335>

A. Hirschvogel: Áronova kvitnúca palica (pred 1553)

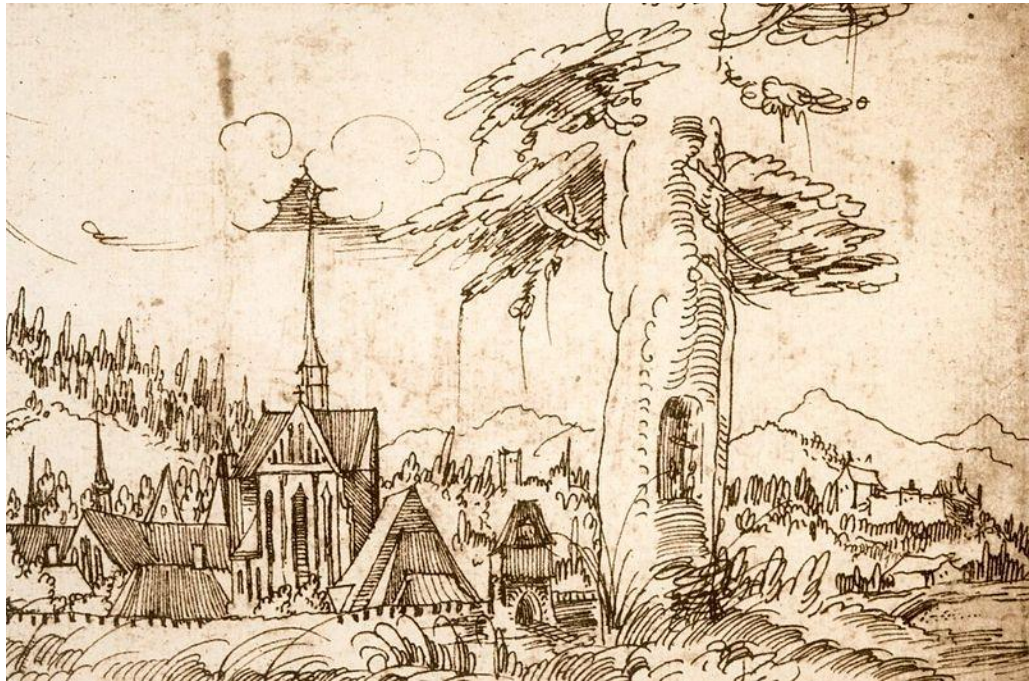
A. Hirschvogel: Žena a satyr (lept, 1545)

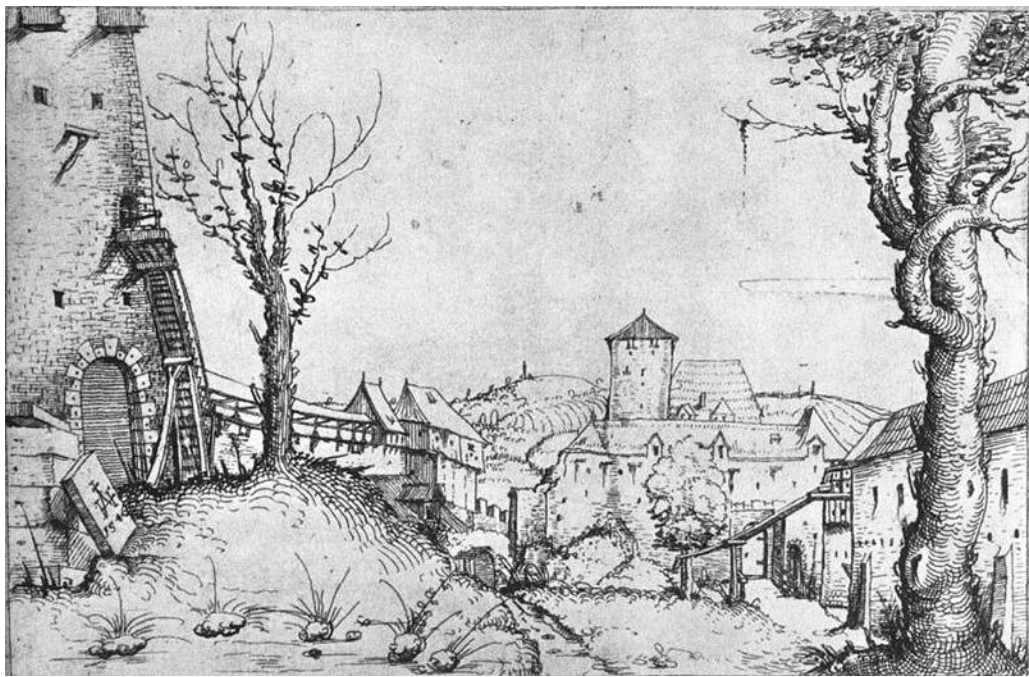
A. Hirschvogel: Vzkriesenie Lazára (lept, 1545)

A. Hirschvogel: Kristus uzdravuje posadnutého diablom (1548)

A. Hirschvogel: Kláštor v Saleme (kresba tušom, 1536)

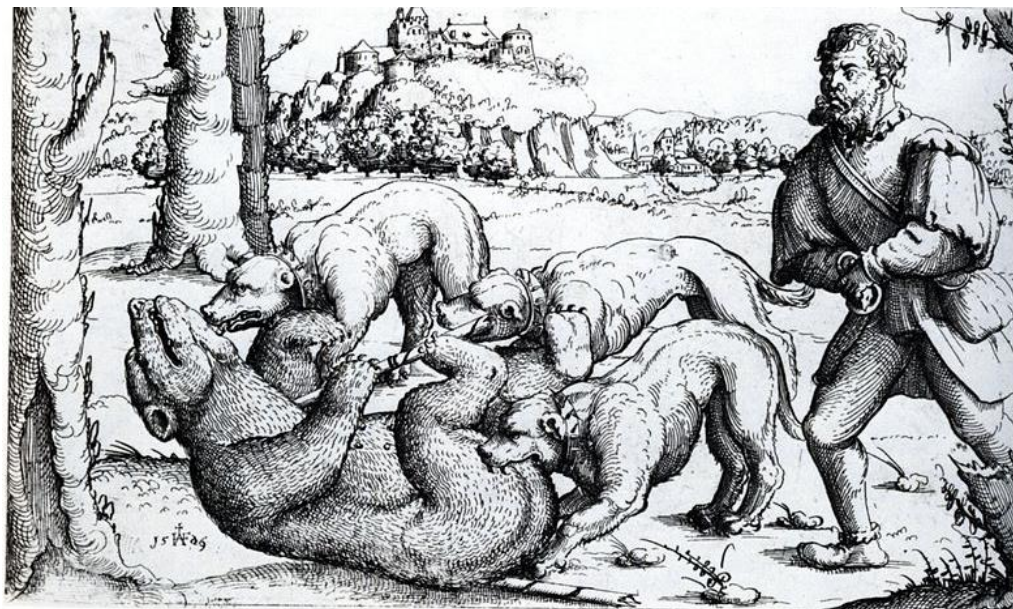
A. Hirschvogel: Hradné nádvorie (lept, 1546)

A. Hirschvogel: Krajina (16.st.)

A. Hirschvogel: Krajina s mlynským kolesom (16.st.)

A. Hirschvogel: Úlovok (16.st.)

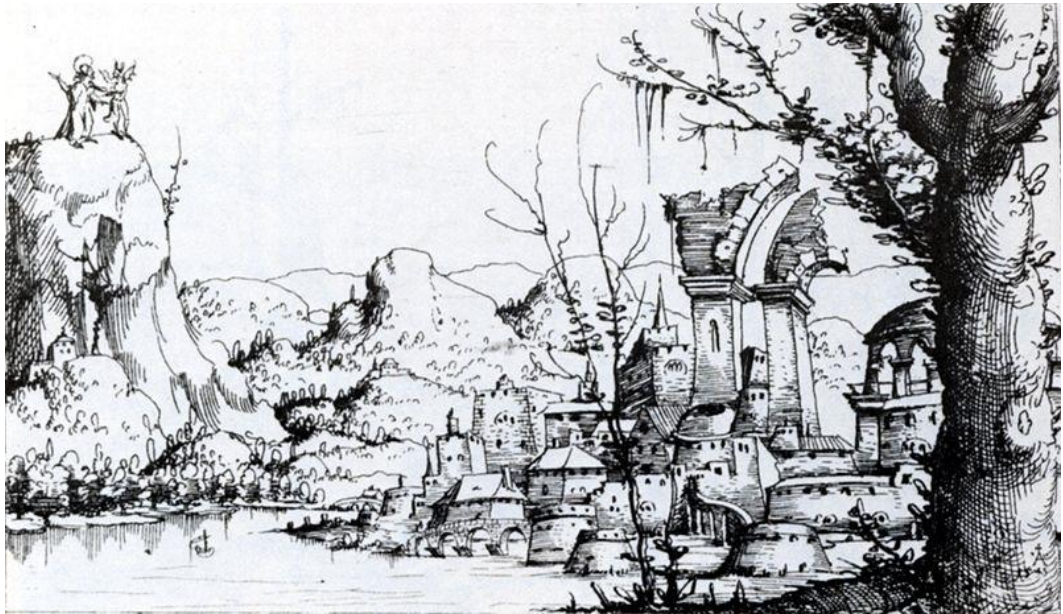
A. Hirschvogel: Lov na kačice strelnou zbraňou (16.st.)

A. Hirschvogel: Smrť Kleopatry (16.st.)

A. Hirschvogel: Sandále s klasickými ornamentmi (lept, 16.st.)

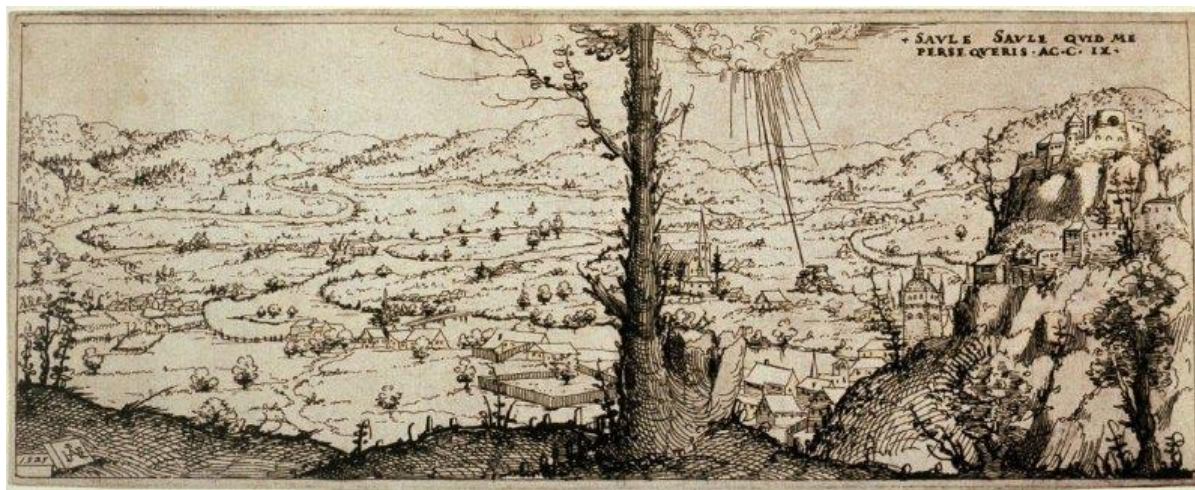
A. Hirschvogel: Pokušenie Krista (16.st.)

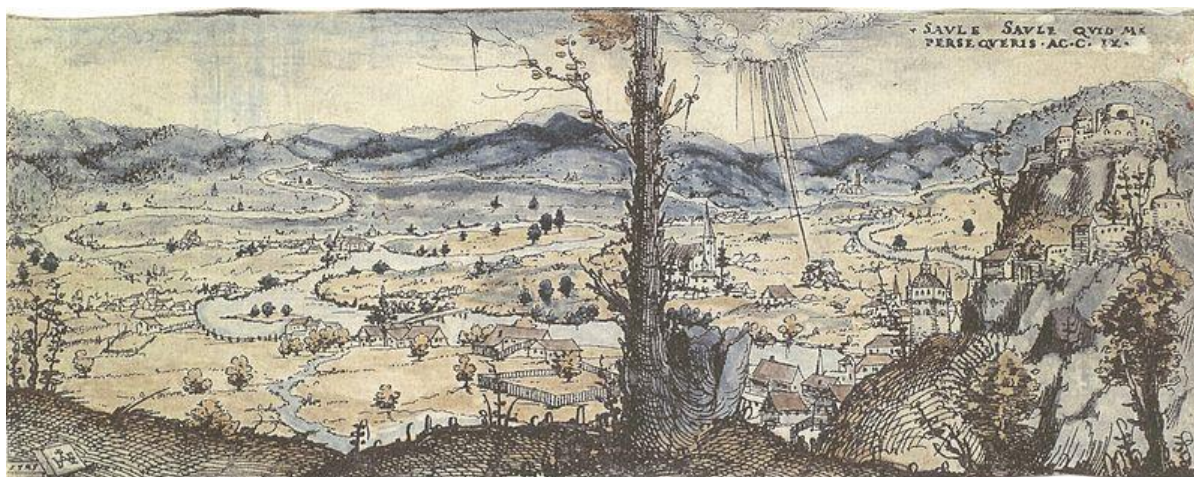
A. Hirschvogel: Rybník pred mestom (1543)

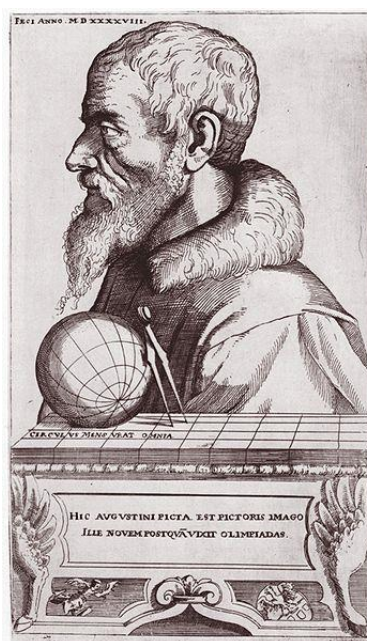
A. Hirschvogel: Riečna krajina s dreveným mostom (1546)

A. Hirschvogel: Krajina s obrátením sv. Pavla (1525)

A. Hirschvogel: Široká rieka oživujúca krajinu, v diaľke s obrátením sv. Pavla (po 1545)

A. Hirschvogel: Dekoratívny džbán v tvare barana (rytina, 16.st.)

A. Hirschvogel: Autoportrét A. Hirschvogela ako kartografa (lept, 1548)

A. Hirschvogel: Paracelsus (16.st.)

A. Hirschvogel: Muž v brnení. Kráľ Žigmund Poľský (16.st.)

Hirszenberg Samuel - (†1908); poľsko-židovský realistický maliar pôsobiaci v na konci 19. a začiatku 20.st.; pozri *židovskí maliari*

http://en.wikipedia.org/wiki/Samuel_Hirszenberg

http://www.eilatgordinlevitan.com/krakow/krkw_pages/krkw_art.html

<http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://hammersite.com/RequestBid/9044.aspx&prev=search>

S. Hirszenberg: Koniec sabbatu (1894)

S. Hirszenberg: Večný žid (1899)

S. Hirszenberg: Posledná modlitba (1897)

S. Hirszenberg: Golus (19.st.)

S. Hirszenberg: Dedinský blázon (1901)

Hisarlik/Hissarlik - pahorok, zrúcaniny v dnešnom severozápadnom Turecku, považované za starogrécku *Tróju*; vykopávky v rokoch 1870-94 uskutočnené *Schliemanom*; pozri *Trója*, *Hélios so štvorzáprahom*; *grécka antická kultúra*

Hispánia - starorímske označenie pre *Pyrenejského polostrova* (doložené od roku 200 pr.Kr.) ako aj súčasť názvu rôznych *rímskych provincií* na tomto území osídleného *Keltibermi*, *Galmi* (pozri *Iberovia*); kolonizovaná *Féničanmi*, *Grékmi* a od r.195 *Rimanmi*; od pol.3.st. vpády *barbarských kmeňov*, okolo 470 ovládnutá *Vizigótmí* a 711 *Arabmi* (pozri *Maurovia*, *Nasrovci*); pozri *Gótoviai*; *ranokresťanské umenie* (Baleka); staroveký názov dnešného *Španielska*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Hispania>

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Hispania (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

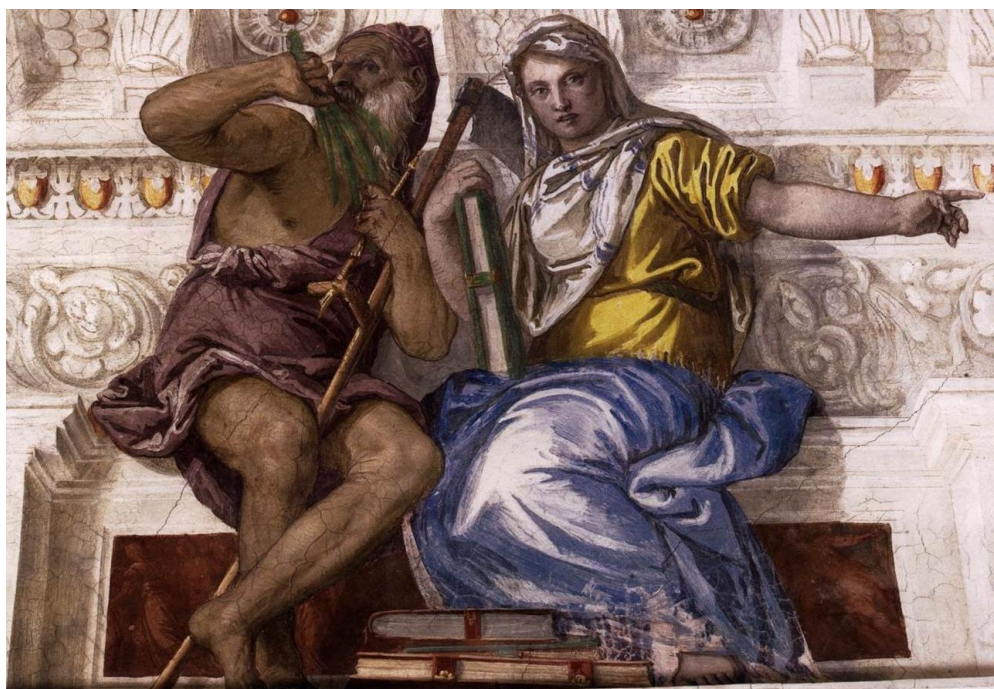
hispánskoflámsky sloh - španielska neskorogotická tvorba (najmä *maliarstvo* a *sochárstvo*) ovplyvnená holandským umením; pozri *gotický sloh*, *španielske umenie*

Hissarlik - *Hisarlik*

histoire métallique - pozri *medaila*

história - pozri *Kleio*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History>

P. Veronese: Saturn (Čas) a História (freska, 1560-1561)

H. Goltzius: Sláva a história (záver zo série Heroes romanos, 1586)

história a historiografia výtvarného umenia - dejiny výtvarného umenia/Kunsthistoria
história architektúry - pozri *architektúra podľa storočí, architektúra podľa dátumu*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Architectural_history

história britských ostrovov - pozri *Británia*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_the_British_Isles

história dizajnu -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Design_history

história Anglicka - *anglická história*
história britských ostrovov -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_the_British_Isles

história Flámska - *flámska história*

história fotografie - *fotografia (história)*
história Holandska - *holandská história*
história Írska - *írska história*
história Japonska - *japonská história*
história Judska - *judská história*
história Katalánska - *katalánska história*
história krajín -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_by_country

história krajín podľa obdobia -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_countries_by_period

história kultúry -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Cultural_history

história kultúry podľa krajín -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Cultural_history_by_country

história maliarstva - pozri *maliarstvo, maľba, maliari*

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_painting

http://ca.wikipedia.org/wiki/Categoria:Hist%C3%B2ria_de_la_pintura

história módy -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_fashion

história Normandie - *normandská história*

história odievania -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_clothing

História o Fortunatovi - pozri *Fortunatus*

história podľa krajín -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_by_country

história podľa krajín a tém -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_by_country_and_topic

história podľa krajov -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_by_region

história podľa lokality -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_by_location

história podľa obdobia -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_by_period

http://en.wikipedia.org/wiki/History_by_period

Historia rerum in partibus transmarinis gestarum - pozri *Guillaume de Tyr; dielo literárne*

história ruská - *ruská história*

Historia scholastica - stredoveké literárne dielo Petra Comestora, z ktorého vychádzali stredoveké typy *biblie obrazovej*, *biblie pauperum*; Historiu scholastiku prevzala do svojho obsahu francúzska *bible historié*; pozri *biblia*, *dielo literárne*

história sochárstva - pozri *sochárstvo*, *sochári*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_sculpture

história staroveká

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Ancient_history

história staroveká podľa regiónov -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Ancient_history_by_region

história Španielska - *španielska história*

história Talianska - *talianska história staroveká*

história umenia – *kunsthistoria*

história Veľkej Británie -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_Great_Britain

história Vikingov - *vikingská história*

história židovská - *židovská história*

Historiated initial - pozri *Apokalypsa Dyson Perrins*/*Apokalypsa Getty*; *iniciála*

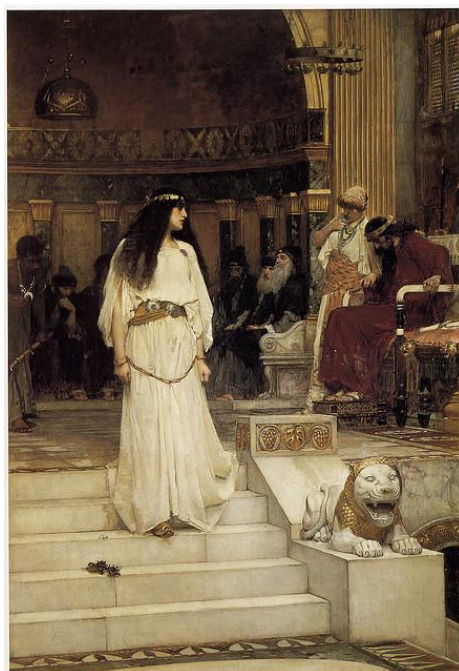
https://www.google.sk/search?q=Historiated+Initial&oq=Historiated+Initial&aqs=chrome..69i57j0l5.1563j0j7&sourceid=chrome&espv=210&es_sm=93&ie=UTF-8
http://en.wikipedia.org/wiki/Historiated_initial

historická maľba - odvetvie *maľby figurálnej* s námetmi z konkrétnej historickej udalosti, mýtických dejov; napriek termínu historická maľba/historické maliarstvo nepresne ale často sem zahrňované aj historické výjavy podávané *súsošíami* a *reliéfmi* (pozri *reliéf historický*); častý námet od staroveku (pozri *ortostat*, *triumfálne umenie*); stredoveká historická maľba reprezentovaná najmä *nástennou maľbou*; jeden z vrcholov v umení 16.storočia (> vojnové udalosti, reformácia a protireformácia); koncom 16.st. a poč.17.st. zakladané *akadémie* (podpora feudálneho absolutizmu); monumentálne vyznenie barokovej historickej maľby vo Francúzsku (Poussin, Ch.Le Brun, grafika: Callot), dramatickosť zvyrazňovaná *bataillistami*; komorné vyznenie v rokoku, historická vernosť a bezprostrednosť v anglickej tvorbe (J.Thornhill, B.West), v klasicizme: služba meštianskym revolučným ideálom (J.L.Dávid, F.Goya), v romantizme: služba demokratickým ideálom (Delacroix); západoeurópsky *historizmus* 19.storočia: divadelné výjavy s historicky vernými detailmi ale bez odrazu súčasného spoločenského diania (P.Delaroche, K.Piloty); stredná a východná Európa: aktualizácia vyplývajúca z potrieb národného uvedomenia (J.Mánes, M.Aleš, P.Matejka); Rusko: historizmus so sociálne kritickým podtextom (*peredvižnici*); spoločenský význam historickej maľby aj v modernom umení (E.Manet); 20.storočie pokračovanie historickej maľby; pozri *mníchovská škola*, *akademizmus*, *nazarenizmus*; *panoráma*, *Baleka*: *proporcie*; *monumentálne umenie*, *žánrové umenie*; porovnaj *realizmus umelecký* 1830-90 (Baleka); A. Eisenmenger, A. Janssens

Autor nezistený: Bartolomejská noc

E. Majsch: Nájdenie mŕtveho kráľa II. Ľudovíta II. po bitke pri Moháči

J. Waterhouse: Mariamne. Vyhlásenie rozsudku. Sídlo Herodesa

V. G. Swarz: Ivan Hrozný pri tele svojho zabitého syna (1864)

I. J. Repin: Ivan Hrozný a jeho syn Ivan (1885)

V. G. Swarz: Kvetná nedeľa sprievod v Moskve s cárom Alexejom Michaelovom (1865)

F. de Paula Van Halen: Bitka pri Navas de Tolosa (1863)

historická miera – miery historické

historická pamiatka - *dielo*, v ktorom prevažuje historický a dokumentárny význam nad umeleckou hodnotou; tým sa líši od umeleckej a *architektonickej pamiatky*; pozri *starožitnosť*

historická recepcia - *historizmus*; špecifický prostriedok vývojového nadväzovania, prítomný v určitej miere počas celého umeleckého vývoja; aktualizované prijímanie štýlových a tým aj významových prvkov minulých slohov, smerov a výtvarných názorov (porovnaj *eklektizmus*); pozri *dejepis umenia*

historická technológia - veda o technológii maliarstva, sochárstva a grafiky z historického pohľadu; dôležitá veda pre teóriu a *dejepis umenia*; vychádza a) z literárnych prameňov (technologické rukoväte, receptáry, pracovné záznamy, denníky, pamäti, korešpondencia, zmluvy, účtovné záznamy); b) zobrazenie umeleckej činnosti na obrazoch, reliéfoch, grafických listoch, ilustráciách (zobrazenie prístrojov, pomôcok, lejárskych foriem, pomôcok pri konštrukcii perspektívy apod.); c) priamy technologický rozbor diela dokončeného aj nedokončeného; okrem vývoja technológie a vývoja materiálov, objasňuje väzby medzi remeslom a tvorbou, umelcom, dielom a spoločnosťou; historická technológia dôležitá nielen pre pochopenie a výklad starého umenia, ale aj súčasného, ktoré novým spôsobom zhodnocuje staré materiály a postupy (pozri *torzo*, *non finito*); pozri *huta stavebná*, *Villard de Honnecourt*

historické disciplíny -

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Historick%C3%A9_discipl%C3%ADny

historické éry -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Historical_eras

historické maliarstvo - *historická maľba*

historické miery - *miery historické*

Historické múzeum umenia (vo Viedni) - pozri *Ježišova kopija; múzeum; Viedeň*

historické pigmenty - *pigmenty historické*

historickí maliari - pozri *N.-G. Brenet, N. Pousin, B. Rode, W. Ch. Ross, B. West, F. Ženíšek*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_painters

<http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Historienmaler>

historickí maliari flámski - *flámski maliari historickí*

historickí maliari 19.st. - pozri *T. Chassériau, J. Matejka, F. Sypniewski, R. Westall, D. Wilkie*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:19th-century_painters_of_historical_subjects

historický reliéf - *reliéf historický*

historický sloh - *historizmus*

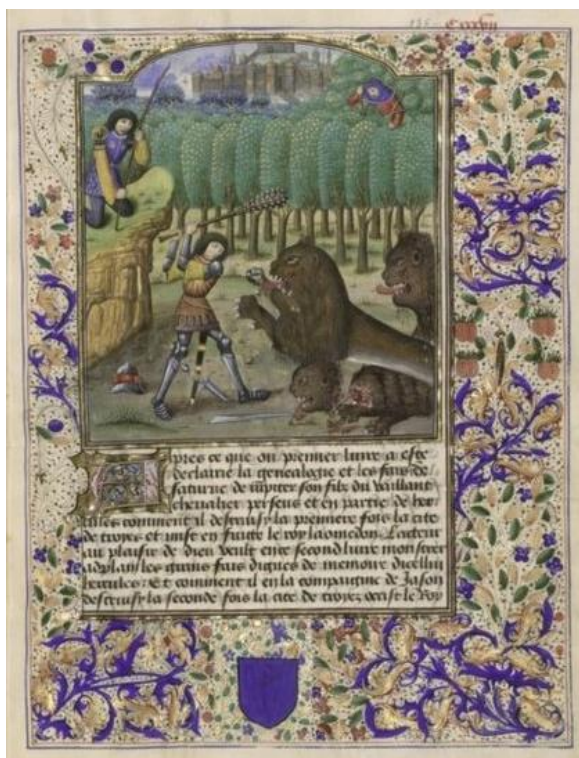
historický štýl - *štýl historický*

historický žáner - pozri *žánrové umenie, historická maľba*

historický urbanizmus - riadená výstavba miest v minulosti, rešpektujúca výtvarné aj účelové ciele vzhľadom k situácii krajiny osídľovaného priestoru; stredoveké mestá šachovnicového typu s rozľahlým pravouhlým námestím a pravidelnými blokmi domov; typ uličného mesta s námestím rozšíreným z priebežnej komunikácie; pozri *urbanizmus*

Histoires de Troyes - francúzsky uhladený román od Raoula Lefevre, kaplána na dvore Philipa III., vojvodu Burgundska; anglický preklad William Caxton, tlač pravdepodobne Colard Mansion a Johann Veldener r. 1473 alebo 1474 (tradične asi 1475) v Bruggách; práca je teraz známa hlavne ako prvá kniha vytlačená v anglickom jazyku; pozri dielo literárne

http://en.wikipedia.org/wiki/Recuyell_of_the_Histories_of_Troye

Herkules a nemejský lev (15.st.)

historiografia -

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Historiografie>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Historiography>

historizmus - tiež *historická recepcia*; *štýl historický*

1. vo filozofii zásada poznávania vecí a javov v konkrétnych podmienkach ich zrodu a vo vývojových premenách

2.v *dejepríse umenia* (1839; doba historického uvedomenia v časoch *klasicizmu* a *romantizmu*); obecné znamená *historickú recepciu*; návrat ku *slohom* a umelcom minulých čias, napodobňovanie starých slohov (porovnaj *termín renesancia*, *eklektizmus*); v *antike*: vzťah rímskeho umenia ku gréckemu; v ranom stredoveku: vzťah *karolínskeho* a *otonského umenia* k antike; vzťah renesancie k rímskemu umeniu; vzťah francúzskeho *klasicizmu* k umeniu rímskej republiky; v čase baroka (*baroková gotika*); pozri *česká renesancia*, *Rakúska*, *Rohanská*, *Bretaňská veža*, *druhé rokoko*; *Greek Revival*, *Gothic Revival*; porovnaj *románska renesancia*; v súčasnosti ruský „*triumfal*“

3.v užšom význame: historizmus umeleckým smerom 2.pol.19.st. založený na prehodnotení *gotiky*, *renesancie*, *klasicizmu*, *islamských* podnetov a ď.; smer zasiahol architektúru (*novogotika*, *windsorská* a *francúzska novogotika*, *novorománsky sloh*, *novorenesancia*, *eklektizmus*, *novobarok*, *rundbogenstil*, *second pointed*; zasiahol aj *užité umenie*; historizmom z konca 19.st. bol *novoromantizmus*; pozri *klenba imitovaná*, *klenba zrkadlová nepravá*

4.v zmysle bodu č.1. pokračovanie historizmu v 30.rokoch v architektúre nový návrat: *neoklasicizmus*; po 2.sv.vojne: návrat ku *slohom* z 1.štvrtiny 20.storočia (nielen v architektúre); *neosecesia*, *neo-Gaudí*, *neoespresionizmus*, *neo-Bauhaus*, *neodadaizmus*; historizmus ako tvorivý princíp ovplyvnil *postmodernizmus*; ďalej pozri *pattern art* zo 70.rokov, *purizmus* (1918-25)

Dudák v súvislosti s heslom *romantizmus*: historizujúci romantizmus (historizmus) sa spočiatku prejavoval emocionálnym vzťahom k preberaným formám; neskoršie smeroval k akademicky presnému opakovaniu idealizovaných stredovekých predlôh a ďalej aj k ich vedeckému skúmaniu a klasifikácii

-v súvislosti s heslom *historizmus*: historizmus je programovým návratom ku slohovým formám minulosti, z ktorých sa vytvára nový sloh za účelom vyjadrenia nejakého programu, reprezentácie

alebo idey; je treba rozlišovať programový historizmus ako znova oživenie slohu (*revival*; napríklad *revival* gotiky v 19.st. v podobe *neogotiky*) od prirodzeného prežívania (*survival*) slohu aj v obdobiach nasledujúcich slohových etáp (napr. *survival* gotiky v Anglicku počas *renesancie*); slohy a štýly historizmu sa zvyčajne označujú predponou neo- alebo novo-, predtým tiež pseudo-; predpona pseudo- má v súčasnosti skôr pejoratívny význam; historizmy sa vyskytujú v priebehu celých dejín umenia; renesancia programovo nadviazala na antiku, v 14.-16.st. sa uplatnila *románska renesancia* (*revival* románskeho slohu); v českom prostredí sa vyskytol zvláštny jav v podobe gotizujúcej renesancie (*revival*, resp. *survival* gotiky: pražský kostol sv.Rocha v areáli Strahovského kláštora); v dobe pobelohorskej sa rozvíjala *baroková gotika*; na antiku nadviazal *klasicizmus* aj *empír*; novú dynamiku získal historizmus v 19.st., keď sa vytvorila polarita technicky zameranej modernej (priemyselnej, ahistorickej) architektúry a historizujúcich tendencií; táto polarita sprevádzala v rôznych podobách vývoj architektúry aj v celom 20.storočí; historizmus 19.storočia bol hlavným obdobím historizmu; už od jeho počiatku sa súbežne vyvíjali dva historizujúce smery klasicizmu a romantizmu, z ktorých každý vychádzal z odlišného ideového zdroja; historizmus vyvrcholil v 2.pol.19.st., keď historické "neo"slohy v architektúre takmer prevládali (paralelne s nimi sa rodila nová inžinierska architektúra, označovaná niekedy *racionalizmus*); dôvody pre nezvyčajný vzostup historizmu v 19.st. nie sú dostatočne presvedčivo vysvetlené; významným faktorom bol nárast sily buržoázie, ktorá (sama doposiaľ bez vlastných kultúrnych tradícií; ? pozri *klasicizmus*) usilovala sa vyjadriť svoju prestíž tým, že odkazovala na minulé slohové obdobia, v ktorých dominovala šľachta; významným motívom bol aj rast romantického obdivu k minulosti, ktorý sa prejavil napodobňovaním; ďalším podstatným dôvodom pre uplatňovanie historických slohov najmä v 2.pol.19.st. bola dobovo podmienená teória historizmu; prvý raz v dejinách architektúry bola explicitne priznaná bezradnosť architektov pri hľadaní architektonického výrazu; významnou inštitúciou presadzujúcou klasicistický (historizujúci) model v architektúre bola parížska *Akadémia umenia École des Beaux Arts*, ktorá udeľovala študentom prestížnu *Rímsku cenu*; chýbajúci architektonický výraz doby je možné vysvetliť tiež chýbajúcou zjednocujúcou ideou, ktorú by malo umenie tlmočiť; ďalšou príčinou rozvoja historizmu bola programová orientácia novodobých národov k vlastnej minulosti, ale aj potreba priblížiť nové architektonické typy pomocou konvenčných (tradičných) architektonických výrazových prostriedkov (vysoké pece - gotické hrady, banky - renesančné paláce, nemocnice - kláštory ap.); historizmus priniesol už v pol.18.st. *revival* gotiky (*Gothic Revival*; v Anglicku stavba šľachtických sídiel); historizmus viedol aj k uplatneniu orientálnych motívov a všeobecne k narastaniu *pitoreskosti*; v 2.pol.19.st. nastúpil po období romantického historizmu tzv. prísny historizmus, ktorý sa prejavoval uplatňovaním prísnych slohových noriem minulých slohov (pozri *puristická metóda*); naplno sa prejavila tendencia k funkčnému a teoretickému rozlíšeniu jednotlivých „neo“-slohov; neogotika sa po prestavbách šľachtických sídiel sústredila na stavby sakrálné, neorenesancia sa stala medzinárodným slohom múzeí, divadiel, inštitúcií, obdobne ako o niečo neskoršie neobarok; ako náhrada neogotiky sa najmenej uplatnil neorománsky sloh a *revival* byzantskej architektúry; koncom 19.st. sa rozvíjal tzv. neskorý historizmus (*eklektizmus*), pre ktorý bolo typické uvoľnenie slohových foriem, čerpanie z „neklasicických“ období historických slohov (*vladislavská gotika*, *saská* a francúzska *renesancia*, *manierizmus*, *barok*); hľadanie inšpirácie smerovalo aj mimo európsku oblasť; obytné meštianske domy tohto obdobia sa stavali najmä v neorenesančnom štýle, ale aj v neogotike a neskoršie neobaroku; súčasne však bolo slohové tvaroslovie redukované na vonkajšiu dekoráciu; obytné nájomné domy (*činžiaky*) napríklad majú takmer rovnakú dispozíciu, ale skrytú za rôznym štýlom fasády (zadný trak nájomného domu zostával zvyčajne neštýlový (holý); fasádu a stavebnú konštrukciu často vykonali dvaja stavitelia, ktorí sa vôbec nepoznali; historizmu bola väčšinou poplatná aj konštrukčne moderná železná a železobetónová architektúra (*racionalizmus*); do istej miery bola reakciou na historizmus 19.st. secesia (vrchol asi v 1895-1905), ktorú však z iného pohľadu je možné považovať za najkrajnejšie vyústenie historizmu; pozri *klenba imitovaná*

-historizmus 20.storočia: pre počiatok 20.st. je typické stretnutie protikladných tendencií dekorativizmu (*secesie*) a úsilia vedúceho k abstrakcii foriem (neskorá secesia, *moderna*); ako reakcia na novodobú secesiu však vznikla aj nová vlna historizmu, ktorá hoci nebola v popredí vývoja, silne poznačila tvár vtedajšej architektúry; tento nový historizmus predznamenal už Kolumbijská expozícia v Chicagu v roku 1893, ktorá znamenala presadenie klasicizujúcej architektúry (*neoklasicizmus*) a vo svojom dôsledku viedla k oslabeniu pozícií *chicagskej školy* (*racionalizmus*); mrakodrapy získavali gotizujúci alebo renesančný dekór; historizujúce tendencie v USA pretrvávali až do 30.rokov 20.st., keď do krajiny prichádzali významní predstavitelia

funkcionalizmu, emigranti z fašistického Nemecka (pozri *Bauhaus*); v Európe nastal nový rozvoj historizmu, najmä klasicistických tradícií, krátko po roku 1905; historizujúce tvaroslovie originálne kombinoval s novými konštrukčnými možnosťami železobetónu francúzsky neoklasicistický architekt Auguste Perret (priekopník *skeletových* stavieb a *škrupinových* konštrukcií); klasicizujúca architektúra sa používala najmä pre oficiálne stavby (budovy štátnych inštitúcií, súdov, radníc, akademických inštitúcií); typický je dôraz na monumentalitu; v českých krajinách predstavoval osobitý historizujúci klasicizmus slovinský architekt Josip Plečnik, ďalšími klasicizujúcimi architektmi boli Antonín Engel, Bohumil Hypšman/Hübschmann, František Roith; v sovietskej architektúre predstavovali historizujúce tendencie staršia generácia: Ivan Alexandrovič Fomin, Ivan Vladislavovič Žoltovskij a Alexej Viktorovič Ščusev; typickým príkladom konzervatívneho klasicizujúceho historizmu je súbor budov Spoločnosti národov v Ženeve (1927)

-od 30.rokov začali historizujúce tendencie prevládať v totalitne orientovanom Nemecku (stavby Alberta Speera) a v ZSSR (projekt Paláca sovietsk v Moskve, moskovské metro), čiže v štátoch, ktoré boli v 20.rokoch významnými reprezentantmi modernej architektúry (funkcionalizmus v Nemecku, konštruktivizmus v Rusku); historizmus sa v menšej miere uplatnil v Taliansku (kde sa toľko nevzdialil klasicistickej moderne), ale aj v Škandinávii, Anglicku a i.; po 2.svetovej vojne bol historizmus *socialistického realizmu* importovaný zo ZSSR do všetkých satelitných štátov a tu potlačil funkcionalistickú tradíciu; na Západe sa presadil antihistorizmus *internacionálneho štýlu*; znova oživenie historizmu na Západe sa prejavilo s narastajúcou reakciou na internacionálny štýl koncom 50.-60.rokov (napr. inšpirácia *secesiou*); zvyšovala sa citlivosť k miestu (pozri *genius loci*) a vznikali lokálne štýly; osobité klasicizujúce monumentalizujúce poňatie prejavil vo svojom diele americký architekt estónskeho pôvodu Louis Isadore Kahn; ďalšími klasicizujúcimi architektmi, ktorí prestúpili z postmodernej architektúry, boli Američania Robert Venturi a Charles Moore a Angličan James Stirling; smerovali až k radikálnemu eklektizmu

Baleka: historizmus je programovým návratom ku slohovým formám minulosti, z ktorých sa vytvára nový sloh za účelom vyjadrenia nejakého programu, reprezentácie alebo idey; je treba rozlišovať programový historizmus ako znova oživenie slohu (*revival*; napríklad revival gotiky v 19.st. v podobe neogotiky) od prirodzeného prežívania (*survival*) slohu aj v obdobiach nasledujúcich slohových etáp (napr. survival gotiky v Anglicku počas renesancie); slohy aštýly historizmu sa zvyčajne označujú predponou neo- alebo novo-, predtým tiež pseudo-; predpona pseudo- má v súčasnosti skôr pejoratívny význam; historizmy sa vyskytujú v priebehu celých dejín umenia; renesancia programovo nadviazala na antiku, v 14.-16.st. sa uplatnila *románska renesancia* (revival románskeho slohu); v českom prostredí sa vyskytol zvláštny jav v podobe gotizujúcej renesancie (revival, resp. survival gotiky: pražský kostol sv.Rocha v areáli Strahovského kláštora); v dobe pobelohorskej sa rozvíjala *baroková gotika*; na antiku nadviazal *klasicizmus* aj *empír*; novú dynamiku získal historizmus v 19.st., keď sa vytvorila polarita technicky zameranej modernej (priemyselnej, ahistorickej) architektúry a historizujúcich tendencií; táto polarita sprevádzala v rôznych podobách vývoj architektúry aj v celom 20.storočí; historizmus 19.storočia bol hlavným obdobím historizmu; už od jeho počiatku sa súbežne vyvíjali dva historizujúce smery klasicizmus a romantizmus, z ktorých každý vychádzal z odlišného ideového zdroja; historizmus vyvrcholil v 2.pol.19.st., keď historické „neo“slohy v architektúre takmer prevládali (paralelne s nimi sa rodila nová inžinierska architektúra, označovaná niekedy *racionalizmus*); dôvody pre nezvyčajný vzostup historizmu v 19.st. nie sú dostatočne presvedčivo vysvetlené; významným faktorom bol nárast sily buržoázie, ktorá (sama doposiaľ bez vlastných kultúrnych tradícií; ? pozri *klasicizmus*) usilovala sa vyjadriť svoju prestíž tým, že odkazovala na minulé slohové obdobia, v ktorých dominovala šľachta; významným motívom bol aj rast romantického obdivu k minulosti, ktorý sa prejavil napodobňovaním; ďalším podstatným dôvodom pre uplatňovanie historických slohov najmä v 2.pol.19.st. bola dobovo podmienená teória historizmu; prvý raz v dejinách architektúry bola explicitne priznaná bezradnosť architektov pri hľadaní architektonického výrazu; významnou inštitúciou presadzujúcou klasicistický (historizujúci) model v architektúre bola parížska Akadémia umenia École des Beaux Arts, ktorá udeľovala študentom prestížnu *Rímsku cenu*; chýbajúci architektonický výraz doby je možné vysvetliť tiež chýbajúcou zjednocujúcou ideou, ktorú by malo umenie tlmočiť; ďalšou príčinou rozvoja historizmu bola programová orientácia novodobých národov k vlastnej minulosti, ale aj potreba priblížiť nové architektonické typy pomocou konvenčných (tradičných) architektonických výrazových prostriedkov (vysoké pece - gotické hrady, banky - renesančné paláce, nemocnice - kláštory a d.); historizmus priniesol už v pol.18.st. *revival* gotiky (*Gothic Revival*; v Anglicku

stavba šľachtických sídiel); historizmus viedol aj k uplatneniu orientálnych motívov a všeobecne k narastaniu *pítoresnosti*; v 2.pol.19.st. nastúpil po období romantického historizmu tzv. prísny historizmus, ktorý sa prejavoval uplatňovaním prísnych slohových noriem minulých slohov (pozri *puristická metóda*); naplno sa prejavila tendencia k funkčnému a teoretickému rozlíšeniu jednotlivých „neo“-slohov; neogotika sa po prestavbách šľachtických sídiel sústredila na stavby sakrálné, neorenesancia sa stala medzinárodným slohom múzeí, divadiel, inštitúcií, obdobne ako o niečo neskoršie neobarok; ako náhradka neogotiky sa najmenej uplatnil neorománsky sloh a revival byzantskej architektúry; koncom 19.st. sa rozvíjal tzv. neskorý historizmus (*eklektizmus*), pre ktorý bolo typické uvoľnenie slohových foriem, čerpanie z "neklasických" období historických slohov (*vladislavská gotika, saská a francúzska renesancia, manierizmus, barok*); hľadanie inšpirácie smerovalo aj mimo európsku oblasť; obytné meštianske domy tohto obdobia sa stavali najmä v neorenesančnom štýle, ale aj v neogotike a neskoršie neobaroku; súčasne však bolo slohové tvaroslovie redukované na vonkajšiu dekoráciu; obytné nájomné domy (*činžiaky*) napríklad majú takmer rovnakú dispozíciu, ale skrytú za rôznym štýlom fasády (zadný trak nájomného domu zostával zvyčajne neštýlový (holý); fasádu a stavebnú konštrukciu často vykonali dvaja stavitelia, ktorí sa vôbec nepoznali; historizmu bola väčšinou poplatná aj konštrukčne moderná železná a železobetónová architektúra (*racionalizmus*); do istej miery bola reakciou na historizmus 19.st. secesia (vrchol asi v 1895-1905), ktorú však z iného pohľadu je možné považovať za najkrajnejšie vyústenie historizmu; pozoruhodným historizmom súčasnosti (20.-21.storočie) je ruský neostalinistický „*trimfalis*“

Hitler Adolf - pozri *Ježišova kopija, Nefertiti*; Böcklin Arnold, *nokturno*; nacizmus, *umenie nacionálno-socialistické*

A. Hitler: Nedatované (akvarel)

A. Hitler: Morské nokturno (1913)

Hjörd - v severskej mytológii jeden z rodu Asov, manžel bohyně *Skadi*

Hjördis - tiež *Hiordis*; v severskej mytológii druhá manželka kráľa *Sigmunda* a matka *Sigurda*; jej otec bol kráľ *Eylim*; je spomenutá v Poetickej Edde a Próze Edda; keď jej manžel bojoval s *Hundingom* mečom *Gram*, boh *Wotan* zlomil svojím oštepom *Gungnir* jeho meč, lebo *Sigmund* pre svoju slabosť (incest so sestrou *Sieglinde*) mal boj prehrať a zomrieť; *Hjördis* zdvihla fragmenty meča tak opatrne, že jej syn ho neskôr mohol použiť; meč *Gram* mu opravil *Regin*, aby ním *Sigurd* zabil draka *Fafnir* a získal jeho zlatý poklad; vo „*Völsunga ságe*“ *Sigmund* zomrel v boji, keď jeho pozemky napadol kráľ *Lyng*; keď napadol boha *Odina* (ktorý bol v prestrojení) a *Odin* rozbil *Sigmundov* meč *Gram* svojím oštepom *Gungnir*; keď sa umierajúci *Sigmund* dozvedel o tehotenstve manželky a odkázal fragmenty svojho meča ešte nenarodenému synovi; *Hiordis* si potom vzala kráľa *Alfa* (údajne syna legendárneho švédskeho kráľa *Alaricha*), ktorý zveril jej syna *Sigurda* *Reginovi*; pozri *ľudia severskej mytológie a legendy, germánske hrdinské legendy, Sigurd, Snorriho Edda*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Hj%C3%B6rd%C3%ADs>